

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Regionalismus ve Skotsku a otázka skotské státnosti

Bc. Jiřina Cirhanová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

Regionalismus ve Skotsku a otázka skotské státnosti

Bc. Jiřina Cirhanová

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Davidovi Šancovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady.

Obsah

Úvod.....	4
1. Vymezení základních pojmů	6
1.1 Region.....	6
1.2 Regionalismus a regionalizace.....	8
1.2.1 Druhy regionalismu	9
1.2.2 Regionalismus a regionalizace jako integrační procesy	10
1.3 Devoluce	11
1.4 Separatismus	13
1.5 Stát a státní suverenita	14
2. Historie unionistických myšlenek a úsilí o znovuzískání autonomie ve Skotsku	15
3. Referenda ve Skotsku týkající se devoluce a nezávislosti.....	23
3.1 Referendum o devoluci Skotska konané 1. 3. 1979.....	23
3.2 Referendum o devoluci 11. 9. 1997	25
3.3 Referendum o osamostatnění Skotska plánované na 18. 9. 2014.....	28
4. Možnosti státnosti v případě Skotska	33
4.1. Občanství	33
4.2 Měna	34
4.3 Majetkové vypořádání se	36
4.4 Otázka státního dluhu	36
4.5 Skotská ekonomika	37
4.6 Boj s chudobou a nezaměstnaností	38
4.7 Skotská ropa.....	40
4.8 Obstrukce ze strany ostrovů.....	41
4.9 Pokračování procesu devoluce.....	41
4.10 Skotsko členem EU.....	42
4.11 Spojené království v mezinárodních vztazích	45
5. Zdroje skotského regionalismu	46

5.1 Politické strany	46
5.1.1 The Scottish National Party	46
5.1.2 The Socialist Party Scotland	48
5.1.2.1 Common weal	49
5.1.3 The Scottish Green Party	50
5.2 Kampaně a <i>grassroots</i> iniciativy	50
5.2.1 The Radical Independence Campaign	50
5.2.2 The Scottish Democratic Alliance	52
5.2.3 Yes Scotland	52
5.2.4 Další <i>grassroots</i> iniciativy na podporu skotské samostatnosti	54
5.3 The Scottish National Liberation Army, Tartan Terrorists.....	55
Závěr	57
Prameny	60
Internetové zdroje	65
Resumé.....	68
Přílohy.....	i

Seznam použitých zkratek

DPH = Daň z přidané hodnoty

EHS = Evropské hospodářské společenství

ES = Evropské společenství

ETA = *Euskadi Ta Askatasuna* – baskická separatistická organizace využívající teroristické praktiky

EU = *European Union* (Evropská unie)

IRA = Irská republikánská armáda

NATO = *North Atlantic Treaty Organization* (Severoatlantická aliance)

OSN = Organizace spojených národů

RIC = *Radical Independence Campaign*

SDA = *Scottish Democratic Alliance*

SNLA = *Scottish National Liberation Army*

SNP = *Scottish National Party*

WTO = *World Trade Organization* (Světová obchodní organizace)

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá regionalismem ve Skotsku. Od vstupu do unie s Anglií bylo Skotsko součástí vícenárodního státního celku, aniž by zpočátku mělo vliv na politické rozhodování centra, které se nacházelo v Londýně. Z tohoto důvodu vznikala hnutí, která tento fakt chtěla změnit a jejichž činnost vyústila až v proces devoluce ve Spojeném království. Díky procesu devoluce získalo Skotsko vlastní parlament a pravomoci na spravování některých místních záležitostí. Dalšími regiony Spojeného království, které mají stejné postavení jako Skotsko, jsou Severní Irsko a Wales. Anglie v současnosti nemá vlastní parlament, ale na jejím území se nachází britský parlament ve Westminsteru v Londýně. Pouhá devoluce a získání více pravomocí však některým Skotům nestačí, a proto regionalistické smýšlení dále eskalovalo až v současnou otázku možného odtržení území od Spojeného království a opětovného získání nezávislosti.

Tato diplomová práce je jednopřípadovou studií regionalismu ve Skotsku. Cílem práce je analyzovat současnou diskusi o možném osamostatnění Skotska s přihlédnutím k historickému vývoji této problematiky a analyzovat příležitosti a obtíže, které ze samostatnosti vyplývají. Tato práce nabízí komplexní obraz skotského regionalismu, jehož příčiny se snaží najít. Tezí této práce je, že skotský regionalismus a regionalizace ve formě devoluce působí jako vzájemný spouštěč. Regionalizace, odpovídající na požadavky regionalismu, je tedy zároveň i spouštěčem skotského regionalismu, který požaduje další decentralizaci nebo dokonce secesi. Autorka této práce se domnívá, že čím více pravomocí se Skotsku od politického centra v Londýně dostalo, tím větší možnost mají hlasy požadující nezávislost znít hlasitěji, čímž získávají větší přesvědčovací schopnost.

Vývoji regionalismu ve Skotsku se věnuje tato diplomová práce ve druhé a třetí kapitole. Druhá kapitola odkrývá zdroje odlišnosti identity Skotů od zbytku obyvatelstva Spojeného království a mapuje vývoj unionistických a separatistických myšlenek. Třetí kapitola se zabývá skotskými referendy o devoluci a o samostatnosti, které si skotský regionalismus vyžádal.

K devoluci Skotska v rámci Spojeného království došlo proto, že se většina Skotů, která volila v referendu v roce 1997, vyjádřila souhlasně a též proto, že se centrální vláda obávala, aby se nezopakovala situace, jež počátkem 20. století vyústila ve vznik samostatné Irské republiky. Devoluce umožnila vznik skotského parlamentu,

který byl volen Skoty, čímž se vyvážil dřívější nereprezentativní charakter celobritského parlamentu v londýnském Westminsteru. Na druhou stranu je však třeba si uvědomit, že s obnovením skotského parlamentu získávají zastánci separatismu větší prostor pro vyjádření svých požadavků, než měli kdy dříve. Otázka samostatnosti Skotska začala být více diskutována od té doby, kdy SNP, nejvýraznější podporovatel skotské samostatnosti, získala ve volbách v roce 2011 69 ze 129 křesel, tedy většinu, ve skotském parlamentu (viz Přílohy – Graf 3). Rok po těchto volbách byla skotským a britským parlamentem dojednána *Edinburgh Treaty*¹ o podmínkách referenda o secesi Skotska. Významnými aktéry, kteří jsou díky své agitaci jedním ze zdrojů skotského regionalismu, se blíže zabývá pátá kapitola.

Referendum o nezávislosti Skotska na Spojeném království se plánuje na 18. 9. 2014. Současní separatisté však své argumenty pro secesi Skotska nezakládají jen na odlišnosti identity a tradic Skotů, ale i na tématech ze sociální a hospodářské oblasti. Případné odtržení od Spojeného království má své výhody i nevýhody, argumenty pro secesi a proti secesi Skotska analyzuje čtvrtá kapitola této práce. Skotsko by se mohlo stát bohatou zemí díky ložiskům surovin, které má na svém území, zároveň by však byla tato země nevyhnutelně geograficky izolována vzhledem ke své poloze. Osamostatnění Skotska by též obnášelo množství administrativních a organizačních úkonů. Kladu si proto výzkumnou otázku, proč Skotům nestačí proces devoluce a co od samostatnosti očekávají?

Pro úvodní kapitolu týkající se základních pojmů využívaných v této diplomové práci byly převážně využity sborníky v českém jazyce. Výborným zdrojem pro argumentaci se ukázaly být politické programy politických stran a hnutí. Tyto zdroje prezentují své argumenty černobíle, aby nadchly, respektive zastrašily, voliče, avšak po vzájemné konfrontaci obou protichůdných názorových proudů a doplnění o odborné články z nich lze extrahovat cenné informace. Vzhledem k aktuálnosti tématu, které se neustále vyvíjí, bylo taktéž nutné čerpat z množství článků ze zpravodajských portálů.

¹ Scottish Government. Referendum on independence for Scotland. <http://www.scotland.gov.uk/About/Government/concordats/Referendum-on-independence>, 5. 4. 2014.

1. Vymezení základních pojmů

V první kapitole své diplomové práce považuji za důležité objasnit, co přesně chápat pod termíny, se kterými je v práci pracováno ve větší míře. Tato kapitola definuje pojmy jako regionalismus a regionalizace, vysvětluje, co chápat pod pojmem region a periferie. Dále se dostává k vysvětlení pojmu devoluce, která může vést až k separatismu, kterým se v této kapitole zabývám následně. Posledním pojmem, kterému se věnuji, je státní suverenita, o kterou separatisté usilují.

1.1 Region

„[R]egiony představují významné historické, politické, ekonomické, sociální či kulturní jednotky, které zásadním způsobem promlouvají do politického procesu.“ Ve společenských vědách existuje množství definic a přístupů k regionům a regionalismu. Region je těžké definovat už proto, že je různými vědními obory chápán jinak. Existuje tzv. přirozený region, který je definován na základě topografických dat, a tzv. umělý region, region stvořený činností člověka, často určený politickými hranicemi.²

František Krejča poznamenává, že „[p]ojem region (oblast, území...) je vymezován a charakterizován v souladu s několika rovnocennými přístupy a hledisky. Ty se ovšem neprolínají a nestřetávají přirozeně, s logickou samozřejmostí. Každé hledisko akcentuje jiný úhel pohledu a je proto nutné hledat jejich průmět. Jde v zásadě o přístup - zeměpisný (geografický), ekonomický [...], kulturní, jazykovědný (vymezující oblasti dialektu), historicko-administrativní a správní.“ Podle něj je „nemožné stanovit jednotná kritéria, která by vyhovovala“ všem výše zmíněným přístupům k regionu.³

Region Skotska budu posuzovat z národopisného hlediska, pro které je důležitá tradiční kultura a které je ovlivněno i geografickou polohou, klimatem, topografií, hospodářstvím, etnicitou, kulturou okolních regionů.⁴ Pro účely této práce vymezuji území Skotska podle jeho historické rozlohy, kterou mělo v roce 1707, kdy bylo Skotsko připojeno k Velké Británii (viz Přílohy, Mapa 1).

² Cabada, Ladislav: 2009. Úvodem. Možnosti a limity výzkumu evropského regionalismu. In: Cabada Ladislav a kol.: 2009. Evropa regionů. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 5, 9.

³ Krejča, František: 2007. Region a regionalismus. In: Holub, Zbyněk ed.: 2007.

Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté. České Budějovice, VŠRS, s. 84.

⁴ Ibidem, s. 85-86.

Zbyněk Holub uvádí definici termínu region dle Rady Evropy, podle níž je tento termín „často v různých zemích různě vykládán, [ale] znamená obecně lidské společenství, jež žije v rámci větší územní jednotky jedné země. Toto společenství je charakterizováno jistou historickou nebo kulturní, geografickou nebo hospodářskou homogenitou nebo kombinací těchto charakteristik, což propůjčuje tomuto obyvatelstvu jednotu při sledování společných cílů a zájmů.“⁵ U větších celků, které jsou též chápány jako regiony, např. severní Evropa, je velká šance, že se v regionu projeví nehomogenita. Vzniká tak nový menší region, který se vyhraňuje vůči většímu regionu, v rámci něhož existuje. Jeho hranice pak leží tam, kde homogenita regionu a jeho jedinečná identita slábnou a začínají se intenzivně promíchávat s identitou většího regionu, ve kterém leží.⁶

Společenské vědy určují regiony na základě jiných než topografických dat, zajímají se o demografickou skladbu (rasa a etnicita), ekonomiku (obchodní vztahy), politické uspořádání (instituce, ideologie a režim), sociální a kulturní soudržnost (jazyk, náboženství, kulturní dědictví), historické procesy. Definice regionu je ve společenských vědách závislá na zkoumaném problému, podle něžž se definice regionu upraví, lze tedy říci, že ve společenských vědách je region sociálním konstruktem, nejde o objektivně danou, trvale existující strukturu. Z hlediska politických aktérů se však regiony zakládají na historickém vývoji, geografii, kultuře a politice, jak již bylo zmíněno.⁷

Uwe Wunderlich ve svém článku uvádí pět typů regionů podle Björna Hettneho. Region lze dle Hettneho uchopit jako (1) geografickou jednotku, (2) sociální systém se vztahy s dalšími aktéry, které tvoří bezpečnostní komplex a vzájemnou závislost, (3) organizovanou spolupráci v oblasti ekonomiky, politiky, vojenství a sociální problematiky, (4) specifickou občanskou společnost existující v rámci regionu, (5)

⁵ Holub, Zbyněk: 2007. Region, regionalistika, regionalizace, regionalismus... Mluva místního etnika jako odraz každodenního života v regionu. In: Holub, Zbyněk ed.: 2007. Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté. České Budějovice, VŠRS, s. 60-61.

⁶ Ibidem, s. 61, 67

⁷ Cabada 2009, s. 10-12.

kolektivní či mezinárodní aktér se specifickou identitou a rozhodujícími orgány. Tato typologie zároveň naznačuje hierarchii mezi jednotlivými typy regionů.⁸

Pro region, jak je chápán v této diplomové práci, je důležitá existence identity, která generuje zájmy aktérů, jejichž naplnění závisí na jejich vztahu k okolí a dalším aktérům a přijetí norem. Normy a identity dále ovlivňují nástroje a metody aktérů, které mohou využívat.⁹

Skotsko může být chápáno jako periferie Spojeného království. Periferie je relativně vzdálená až izolovaná od jádra celku, co se geografie i administrativy týče. Obyvatelé periferie se setkávají s tím, že nemají významnější vliv na činnost rozhodujících orgánů nacházejících se v jádru, zároveň se však musí podřizovat politice diktované z jádra celku. Periferie má vlastní identitu, i když je zároveň součástí většího celku, svou identitou se odlišuje od celku.¹⁰

1.2 Regionalismus a regionalizace

Tato práce se zabývá regionalismem Skotska, které se nachází v teritoriální jurisdikci státu Spojené království, tedy na substátní úrovni analýzy. Ve Skotsku se nacházejí regionální hnutí se státotvorným charakterem, která mají ambice na proměnu regionu Skotska v samostatný stát.

Existence regionalismu je důkazem přetrvávajících rozdílů v rámci státu, ty mohou být způsobeny geografickou vzdáleností od centra státu, ekonomickou závislostí nebo i kulturní rozdílností, jde o důsledek nerovnoměrného rozvoje a nerovnoměrné distribuce zdrojů v rámci státu. K výraznějším projevům regionalismu například prostřednictvím nepokojů či regionálních hnutí docházelo v Evropě v druhé polovině 20. století.¹¹

Regionalismus lze chápat jako opak regionalizace, všímáme-li si toho, kde je proces iniciován. Regionalismus se šíří směrem zdola nahoru. Jde tedy o smýšlení, které začíná v regionu a postupuje k politickému centru. Dekoncentrace, nebo také decentralizace nebo regionalizace, je proces založený na přístupu shora dolů, vychází

⁸ Wunderlich, Uwe: 2005. *New Regionalism and European Studies: Towards a Comprehensive Approach to Regionalisation and Regions*. www.uea.ac.uk/psi/papers/papers/Wunderlich.pdf, p. 20.

⁹ Ibidem, p. 12-13.

¹⁰ Holub 2007, s. 66.

¹¹ Cabada 2009, s. 17-18.

tedy z politického centra, které proces uvádí do pohybu. Je třeba také vzít v potaz, že proces regionalizace a regionalismus se mohou vzájemně spustit a vzájemně se doplňovat.¹² Regionalizace je výsledkem složitého vyjednávání různých aktérů na různých úrovních vládnutí. Víceúrovňové vládnutí je v rámci EU podporováno, jelikož je díky němu dosaženo variability procesů i zapojení soukromých i veřejných aktérů.¹³ Evropská unie (mikro)regionalismus podporuje, aby byla zajištěna práva etnických skupin.¹⁴

Pojem regionalismus je spjat s požadavkem na teritoriální reorganizaci, decentralizaci, který bývá vyvolán nespokojeností obyvatel regionu s nedostačujícím administrativním uspořádáním.¹⁵ Pro regionalismus je typická politika tvořená státem ve spolupráci s nestátními aktéry a často vede ke vzniku nových institucí, které naplňují politiky.¹⁶

1.2.1 Druhy regionalismu

Regionalismus se objevuje po druhé světové válce. Můžeme rozlišit více přístupů k regionalismu: starý regionalismus, nový regionalismus, postmoderní regionalismus, transnacionální regionalismus, mezinárodní regionalismus.¹⁷ Starý regionalismus se zabýval integračními procesy, ke kterým docházelo po světových válkách v Evropě. Šlo zejména o vznik bezpečnostních společenství během studené války, které se zakládaly na funkcionalistickém a neofuncionalistickém přístupu k integraci. Docházelo k centralizaci a unifikaci.¹⁸ Funkcionalismus vznikl ve 40. letech 20. století a nepovažuje rozdělení světa na státy za ideální, naopak navrhuje, aby rozdělení bylo na funkčním principu, protože státy nedokážou distribuovat statky efektivně kvůli státním hranicím, které tvoří umělé bariéry a tvoří překážky. Díky zintenzivňující se vzájemné závislosti vzniká funkcionální integrace, která se zaměřuje na jednu oblast působení, časem se však dále větví, protože vzniká potřeba integrace

¹² Ibidem, s. 13.

¹³ Wunderlich 2005, p. 7-8.

¹⁴ Cabada 2009, s. 15.

¹⁵ Holub 2007, s. 64.

¹⁶ Kratochvíl, Petr – Waisová, Šárka: 2009. Teorie regionálních integračních procesů. In: Waisová, Šárka a kol.: 2009. Regionální integrační procesy. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 60.

¹⁷ Cabada 2009, s. 6-7.

¹⁸ Ibidem, s. 7.

v dalších oblastech.¹⁹ Neofunkcionalismus považuje politickou sféru za důležitou součást integrace, jelikož politici mohou integraci v různých oblastech podpořit skrze byrokratický aparát. Regionální integrace je podle neofunkcionalistů jednodušší, protože zastupuje názorově jednotnou skupinu.²⁰

Nový regionalismus je spojován s decentralizačními procesy, které probíhají ve státech, a již neuchopuje stát jako hlavní objekt zkoumání. Nový regionalismus vzniká v 90. letech 20. století, tedy v době, kdy došlo k rozvolnění bipolarity studené války a nastupuje doba multipolarity ve světě. Na novém regionalismu se podílejí i nestátní aktéři, vzniká tzv. zdola a role občanské společnosti je pro něj stěžejní. Region je pro nový regionalismus sociálním konstruktem, čímž se blíže zabývám v kapitole 1.1 o definici regionu.²¹

1.2.2 Regionalismus a regionalizace jako integrační procesy

Pojem regionalismus lze též považovat za integrační proces. V této práci tento pojem není takto chápán, přesto považuji za důležité zmínit i toto pojetí. Za první příznak regionalismu ve smyslu integrace je považován tzv. měkký regionalismus, ekonomická nezávislost regionu na státu.²² Měkký regionalismus (*soft* nebo *shallow regionalism*) odpovídá obchodním dohodám Světové obchodní organizace, jde o ekonomické dohody, fóra, zóny volného obchodu (WTO). Hluboký regionalismus (*deep regionalism*) přesahuje rámec daný WTO a ztělesňuje její celní unie, společný trh, politická a bezpečnostní integrace. Mezi těmito dvěma druhy regionalismu není daná jasná hranice, oba se mohou do jisté míry překrývat a postupně přecházet jeden v druhý.²³ Pro tento stav používá Eva Cihelková název přechodový typ regionalismu.²⁴

Wunderlich uvádí, že regionalizaci ve větší míře v rámci Evropské unie odstartovalo v roce 1986 přijetí Jednotného evropského aktu (*Single European Act*).²⁵ Regionalizace je proces zahrnující více aktérů a problematik, mezi něž náleží obchod,

¹⁹ Kratochvíl – Waisová 2009, s. 52.

²⁰ Ibidem, s. 53-54.

²¹ Ibidem, s. 58-59.

²² Cabada 2009, s. 15.

²³ Kratochvíl – Waisová 2009, s. 68-69.

²⁴ Cihelková, Eva a kol.: 2007. Nový regionalismus – teorie a případová studie (Evropská unie). Praha, C. H. Beck, s. 13.

²⁵ Wunderlich 2005, p. 9.

ekonomika, environmentalismus, sociální věci, kultura, identita, bezpečnost, a je zároveň součástí proměny globální struktury.²⁶

Regionalizace je proces spolupráce, při které vzniká nová identita pro daný region. Nejde o cílený záměr státní politiky, ale o spontánní proces, který je důsledkem vzrůstající vzájemné závislosti. Šárka Waisová uvádí, že regionalismus a regionalizace jsou ve vzájemném vztahu, regionalizace je nejnižší formou regionalismu.²⁷

Eva Cihelková uvádí, že „[r]egionalizace jako nejnižší typ regionální spolupráce není výsledkem cílené politiky státu, vyrůstá spontánně ze vzájemné ekonomické závislosti určitých (zejména příhraničních) částí několika zemí. Představuje [...] různé typy společenského a ekonomického sdružování a spolupráce v rámci konkrétní oblasti[.]“²⁸

1.3 Devoluce

Politická devoluce regionů v rámci jednoho státu bývá chápána jako vhodné řešení sporů týkajících se zodpovědnosti za řízení politického rozhodování v periferních částech státu. Při tomto procesu předává politické jádro státu určitou míru rozhodovacích pravomocí periferii.²⁹ Podporovatelé devoluce a regionalismu obvykle očekávají ekonomické výhody z větší samostatnosti.³⁰

V letech 1997 až 1999 byly ve třech ze čtyř regionů Spojeného království ustaveny samostatné a přímo volené subnárodní zákonodárné a výkonné orgány, které se věnují určeným oblastem, protože na národní úrovni nadále zůstávají pravomoci ohledně např. zahraničních vztahů, obrany, trhu práce, výběru daní, imigrační politiky apod. Šlo o nejradikálnější proměnu britského ústavního pořádku od volební reformy v roce 1832. Tímto došlo k decentralizaci země a proměnu v regionální stát. Proces

²⁶ Ibidem, p. 10.

²⁷ Kratochvíl – Waisová 2009, s. 60.

²⁸ Cihelková 2007, s. 8.

²⁹ Denton, Matthew – Flinders, Matthew: 2006. Democracy, Devolution and Delegated Governance in Scotland. *Regional and Federal Studies*, Vol. 16, No. 1, p. 63.

³⁰ Edwards, John: 2009. Book review: Bradbury: Devolution, regionalism and regional development: the UK experience. *Progress in Human Geography*, Vol. 33, No. 5, p. 722.

devoluce byl reakcí na vzrůstající nacionalistické tendence, zejména ve Skotsku, a měl uchránit celistvost Spojeného království.³¹

Konkrétně ve Skotsku získali místní politici díky devoluci pravomoci ve zdravotnictví, vzdělávání, místní správě, kultuře, životním prostředí, dopravě, policii a soudnictví. Tyto pravomoci sice nejsou výlučné, britský parlament ve Westminsteru do nich může zasáhnout, ale v praxi tak obvykle nečiní.³²

Devoluce ve Spojeném království se stala prvotním krokem k odcizení regionů od politického centra i od sebe navzájem. Záměrem devoluce bylo stabilizovat unii a zajistit její další existenci tím, že by se začaly řešit problémy, na které si regiony stěžovaly. Ve skutečnosti ale spíše došlo k rozvolnění unie. Každý region má vlastní priority a od nich se odvíjí politický program místních kandidujících stran a poté i politika regionálních parlamentů. Současný stupeň devoluce však nedokázal oslovit všechny problémy, se kterými se regiony potýkají. Některé problémy jsou navíc celostátního charakteru, např. zvyšující se sociální rozdíly, ale vládě se je nedaří řešit. Řešení celostátních problémů vyžaduje spolupráci a vytrvalost. Devolucí bylo řešení takových problémů přesunuto na jednotlivé regiony, které však nemají dostatek pravomocí, aby je mohly skutečně vyřešit. Z tohoto důvodu vznikají požadavky na další devoluci nebo dokonce na secesi.³³ Devoluce Skotska měla unii posílit, ale SNP, nejhlasitější obhájce skotské samostatnosti, díky ní dostala větší prostor pro vyjádření svých separatistických myšlenek. Vláda Spojeného království s tímto vývojem nejspíše nepočítala, protože na socialistické požadavky Skotska odpovídá Labouristická strana. Labouristé v prvních volbách do obnoveného skotského parlamentu skutečně získali nejvíce hlasů. V dalších volbách však Labouristé ve skotském parlamentu začali ztrácet křesla (viz Přílohy – Graf 3).³⁴

³¹ Hazell, Robert – Paun Akash: 2008. Centralised Power and Decentralised Politics in the Devolved UK. University College London. p. 4-5.

³² Ibidem, p. 5, 7.

³³ Jeffrey, Charlie: 2012. Dis-United Kingdom? *Public Policy Research*, Vol. 19, No. 1, p. 14, 16.

³⁴ Wheatcroft, Geoffrey: 2012. Highland Games. *The New Republic*, 23. 6. 2012 (<http://www.newrepublic.com/article/politics/magazine/104215/highland-games-england-scotland-wheatcroft>, 7. 4. 2014).

1.4 Separatismus

Na světě existuje mnoho separatistických hnutí, která mají pro svou ideu samostatnosti a vlastního státu různou míru podpory obyvatel, některá jsou politicky vlivná, například hnutí *Parti Quebecois* v Kanadě, jiná se uchylují až k teroristickým praktikám, například ETA ve Španělsku, a jiná jsou politicky natolik nevýznamná, že je prosazení nezávislosti nepravděpodobné. Přesto, podíváme-li se na vývoj počtu států světa, vidíme, že separatismus je významnou silou, která formuje tvář světa.³⁵ Silné separatistické tendence lze zpozorovat i ve Skotsku. Separatismus je ve Skotsku živen představou o odlišnosti Skotů.³⁶

Každé separatistické hnutí je přesvědčeno o tom, že region, jehož secesi podporují, by více prospíval jako samostatný stát. Jen tak by mohl region spravovat vlastní záležitosti co nejefektivněji. Separatistická hnutí se liší podle toho, v jakém státním zřízení vznikla a z jakých důvodů autonomii až secesi regionu požadují a jakými prostředky se jí snaží dosáhnout. Separatistické hnutí v autoritářském státě se bude nevyhnutelně lišit od hnutí v demokratickém státě. Separatismus ve Skotsku je prosazován nenásilnou cestou skrze politickou agitaci, i když se i ve Skotsku nachází teroristická organizace podporující secesi, avšak ta není natolik nebezpečná jako např. IRA.³⁷

V teoriích secesionismu existuje rozpor, který se týká toho, za jakých okolností má region právo na odtržení. Extrémní variantou je, že každé skupině lidí by mělo být dovoleno se osamostatnit a vytvořit nezávislý stát. Taková norma by však vedla k nestabilitě a k účelovému vzniku nových států v krizových dobách. Taktéž bohaté regiony by se mohly tímto zbavovat nepohodlných chudých regionů, které dotují. Druhým extrémem je názor, že secesionismus by měl být povolen jen regionu, který byl perzekuován a trpěl represemi. V tomto případě by byla norma příliš přísná a bylo by nutné dokázat represivní aktivity státu vůči separatistickému regionu. U této normy by

³⁵ Elgot, Jessica: 2013. Scottish Independence: Is Separatism A Global Movement? *The Huffington Post*, 23. 9. 2013 (http://www.huffingtonpost.co.uk/2013/09/18/separatism_0_n_3947613.html, 7. 2. 2014).

³⁶ Ibidem.

³⁷ Griffiths, Ryan – Savić, Ivan: 2009. Globalization and Separatism: The Influence of Internal and External Interdependence on the Strategies of Separatism. *Perspectives on Global Development and Technology*, Vol. 8, No. 2-3, p. 429-430, 445.

navíc vzniklo nebezpečí, že budou uměle tvořeny konflikty, aby byly na separatistický region uvaleny represe, které by pak napomohly secesionismu.³⁸

1.5 Stát a státní suverenity

V současnosti suverenitou oplývá jen jediný aktér mezinárodního systému, stát.³⁹ Vzhledem k tomu, že Skotsko není státem, nemůže mít tudíž suverenity. Bude-li však výsledek referenda o nezávislosti Skotska plánovaného na září 2014 pozitivní, začala by být otázka suverenity pro Skoty důležitá.

Se suverenity státu se pojí jeho autorita, díky níž může stát dávat příkazy, které občané poslouchají. V demokratické společnosti je autorita suverénního státu legitimní, občané jeho příkazy vykonávají dobrovolně, není třeba jejich plnění vynucovat silou a nejdou proti zájmům občanů. Šárka Waisová uvádí, že „[s]uverénní stát musí být schopen kontrolovat náboženství, vlastní armádu, ekonomiku, právní systém a výkon práva[.]“⁴⁰

K suverinitě též patří teritorialita, rozsah suverenity je vymezen hranicemi. V těchto hranicích vykonává státní autorita dohled nad státem a jeho institucemi a občany. Suverenity je vnější, která obnáší uznání ostatními státy mezinárodního systému, a vnitřní, díky níž státy nezasahují do dění uvnitř jiného státu. Výjimkou je *Responsibility to Protect* OSN, což je případ tzv. neabsolutní suverenity, kdy za určitých okolností může mezinárodní společenství porušit suverenity státu.⁴¹ „Postmoderní státy ustupují od absolutního pojetí suverenity a nezávislosti a pod vlivem postmaterialistických hodnot a postmoderní kultury se přiklánějí k tomu, že mají odpovědnost nejen vůči svým občanům, nýbrž vůči všem lidem [...], přičemž nejde pouze o zajištění fyzické existence, ale o celkovou kvalitu života.“⁴²

³⁸ Keating, Michael: 2009. *The Independence of Scotland. Self-government and the Shifting Politics of Union*. Oxford, Oxford University Press, p. 80.

³⁹ Waisová, Šárka: 2009. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 66.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 65.

⁴¹ *Ibidem*, s. 66.

⁴² Cabada, Ladislav – Waisová Šárka: 2009. *Etika a mezinárodní politika. Postmoderní státy jako nositelé kantovské etiky*. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 23.

2. Historie unionistických myšlenek a úsilí o znovuzískání autonomie ve Skotsku

Tato kapitola se zabývá ranými skotskými snahami o uchování si své vlastní identity v rámci nově vzniklé unie s Anglií a prvními ideami zabývajícími se *home rule* a opětovným založením skotského parlamentu. Zároveň se věnuje i opačnému myšlenkovému proudu ve Skotsku, unionismu. Na tuto kapitolu dále navazuje problematika referend v roce 1979 a 1997.

Farrington a Walker ve svém článku zmiňují, že dle Iaina McLeana a Alistaira McMillana existují dva typy unionismu v rámci Spojeného království, (1) primordiální, které chápou jako víru, že unie je dobrá sama pro sebe, (2) instrumentální, kterou chápou jako víru, že díky existenci unie vznikají výhodné důsledky, a proto je dobré ji ponechat. Tyto dva typy se odlišují podle racionality a ekonomiky, nikoliv podle etnicity.⁴³ Skotský unionismus je instrumentální, existuje, i když si Skotsko zároveň uchovává instituce, kulturní svéráznost. Na silný centralismus Westminsteru reagovali Skotové důraznější obranou svých teritoriálních a národních práv, tedy požadavkem na obnovení skotského parlamentu a devoluci.⁴⁴ Na rozdíl od Severního Irska má Skotsko štěstí v tom, že necítí uvnitř svého území cizorodou hrozbu vůči své identitě.⁴⁵

Již Edward I. tvrdil, že Skotsko náleží pod nadvládu Anglie, a opíral se o historii Británie od Geoffreyho z Monmouthu. Podle jeho verze historie byl prvním vládcem celé Británie Brut, který byl trójského původu. Skotové však měli odlišnou teorii o své minulosti, kterou lze v první psané podobě nalézt v *Chronica genus Scotorum* napsané Johnem Fordunem v 70. až 80. letech 14. století. Podle této verze historie odvozovali svůj původ od řeckého prince Gathelose a jeho manželky Scoty pocházející z Egypta, kteří se nejprve usadili ve Španělsku, kde se stali zakladateli iberského národa. Poté se tento národ dostal přes Irsko do Skotska, kde založili kolem roku 330 před n. l. nezávislé království, jehož prvním králem byl Fergus MacFerquhard. Od této legendy Skotové odvozovali, že byli nezávislým suverénním královstvím již od starověku.⁴⁶ V rámci této legendy o původu Skotů existovaly ještě dva proudy, které se lišily

⁴³ Farrington, Christopher – Walker, Graham: 2009. Ideological content and institutional frameworks: Unionist identities in Northern Ireland and Scotland. *Irish Studies Review*, Vol. 17, No. 2, p. 137.

⁴⁴ Ibidem, p. 137-138.

⁴⁵ Ibidem, p. 139.

⁴⁶ Kidd, Colin: 2008. Union and Unionisms. Political Thought in Scotland, 1500 – 2000. Cambridge, Cambridge University Press, p. 40-41.

v názoru na to, jakou monarchií byla první skotská monarchie založená v roce 330 před n. l. Jeden proud, jehož členem byl i Jakub VI./I., tvrdil, že starověké skotské království bylo ustaveno jako dědičná monarchie. Druhý proud věřil, že první král Fergus I. byl zvolen králem klanovými vůdci a radami, z čehož vyplývá, že jim byl odpovědný a že bylo možné krále svrhnout. Tyto dva proudy lze považovat za zdroje rojalistického a anti-rojalistického smýšlení ve Skotsku.⁴⁷

Collin Kidd uvádí, že skotský unionismus je občas považován za jakýsi neskotský jev, něco zvnějšku vnuceného někým, kdo chtěl ovládnout celé britské ostrovy. Skotskému unionismu chybí domácí inspirace a je utvořen tak, aby Skotové byli v unii s Anglií na podřazenějším místě. Dle něj se skotský unionismus vyvinul jako protiváha vůči anglickému imperialismu a měl skotský původ. Neobjevil se však až po *Act of union* v roce 1707, ani při vzniku personální unie v roce 1603, byl přítomen již o století dříve, počátkem 16. století, kdy bylo Skotsko ještě nezávislým královstvím a existence unie byla velmi vzdálená až utopická vize propagovaná jen malým počtem myslitelů, kteří šli proti většinovému proudu těch, kteří obhajovali nutnost zachování nezávislosti skotského království. Mezi tyto podporovatele unionismu patří např. Roger Mason či Arthur Williamson. Mezi důvody, které unionisté uváděli, patřil fakt, že je nesmyslné, aby na tak malých ostrovech, jako jsou ty britské, byla dvě soupeřící království, existence unie mezi nimi by zajistila mír. Taktéž považovali za lepší být rovným partnerem, než se nechat kolonizovat. Někteří z daných geografických vlastností britských ostrovů dokonce vyvozovali boží záměr, že se zde má nacházet jen jeden stát, a po přechodu Anglie na anglikánskou církev se domnívali, že britským ostrovům jako celku bylo určeno stát se místem zrodu nového náboženství. Dalším údajným důkazem o tomto božím záměru, kdy na britských ostrovech měla být ustavena unie dvou protestantských království, byla nevyhnutelnost personální unie v roce 1603, kdy Alžběta I. zemřela bezdětná.⁴⁸

Po bezdětné Alžbětě I. z rodu Tudorovců nastoupil na anglický trůn král Skotska Jakub VI. z rodu Stuartovců, Anglii vládl jako Jakub I. V této době však byly země, až na osobu panovníka, oddělené, obě země měly vlastní parlament a právní systém a napětí kolem anglicko-skotské hranice nadále přetrvávalo. Až v roce 1707 došlo ke

⁴⁷ Ibidem, p. 41.

⁴⁸ Ibidem, p. 39-40, 42-43.

spojení anglického a skotského parlamentu.⁴⁹ Je však nutné upozornit na to, že již asi půl století před vznikem unie v roce 1707 bylo Skotsko dočasně dobyt a podrobenu režimu Olivera Cromwella, který zavládl v Anglii v letech 1653 – 1658, a po jeho smrti pokračoval ještě jeden rok pod taktovkou Richarda Cromwella, než byl definitivně zrušen a do Anglie se z exilu vrátil právoplatný král Karel II. Stuart.⁵⁰

V roce 1707 byl přijat zákon o unii (*Act of Union*), podle skotské právní teorie mezinárodní smlouva, čímž vznikl jeden společný parlament pro Skoty a Angličany, britský parlament, a samostatné skotské a anglické parlamenty byly zrušeny. Britský parlament tímto začal reprezentovat nový státní útvar, Spojené království. Podíváme-li se blíže na složení mandátů tohoto nového britského parlamentu, zjistíme, že britský parlament zůstal v podstatě anglickým parlamentem, protože počet křesel pro anglické politiky zůstal stejný a byl obohacen o několik křesel pro skotské politiky. Nový britský parlament měl celkově 558 křesel, z toho 45 křesel bylo určeno pro zástupce Skotska. Skotsko si tedy přechodem od skotského k britskému parlamentu pohoršilo o 102 křesel.⁵¹ Vzhledem k nerovnováznému zastoupení Skotska v britském parlamentu, ať už kvůli počtu obyvatelstva či z jiného důvodu, bylo možné, že Westminster přijme opatření pro Skotsko nepřijatelná, což se skutečně občas dělo.⁵²

Skotsko a Anglie byly v rámci Spojeného království stmeleny díky protestantským náboženstvím, které Skotsko a Anglie vyznávaly, a díky válkám proti Francii v 18. a 19. století a Německu ve 20. století. Válčení způsobilo, že se našel společný vnější nepřítel a nebyl čas zabývat se vnitřními rozpory.⁵³

Zuzana Kasáková uvádí, že „[s]oučástí zákona [o unii] se staly také garance ochrany autonomie skotské národní církve (Kirku), skotského právního systému a vzdělání“ a že velkou motivací pro přijetí tohoto zákona a pro spojení se s Anglií byla pro Skoty vidina ekonomického prospěchu, protože to znamenalo možnost obchodovat

⁴⁹ Politics.co.uk. Scottish Independence. <http://www.politics.co.uk/reference/scottish-independence>, 14. 2. 2014.

⁵⁰ Devine, T. M.: 2008. Three hundred years of the Anglo-Saxon Union. *In*: Devine, T. M. ed.: 2008. Scotland and the Union 1707 – 2007. Edinburgh, Edinburgh University Press, p. 3.

⁵¹ Kasáková, Zuzana: 2005. Vznik skotského parlamentu – konec procesu devoluce? *In*: Kasáková, Zuzana – Tomalová, Eliška: 2005. Sborník západoevropských studií. Praha, Karolinum, s. 90.

⁵² Devine 2008, p. 3.

⁵³ McCrone, David: 2012. Scotland Out the Union? The Rise and Rise of the Nationalist Agenda. *The Political Quarterly*, Vol. 83, No. 1, p. 73.

s Anglií i jejími rozsáhlými koloniemi. Spojením se s Anglií také Skotové vyřešili stále palčivější bezpečnostní otázku, protože na jih od skotských hranic krystalizoval stále silnější stát.⁵⁴ Ekonomické polepšení však Skotsko po vstupu do unie nečekalo, protože do tří let od *Act of Union* stouply daně na základní spotřební zboží jako je sůl, plátno, pivo, mýdlo, malta. V roce 1713 došlo dokonce k neúspěšnému pokusu o zrušení *Act of Union* iniciovaného Skoty. Toto zklamání vedlo k vložení důvěry ve Stuartovce, kteří byli v exilu.⁵⁵

Skotsko do unie vstoupilo kvůli vidině ekonomického polepšení si. Skotsko bylo v unii chápáno jako ekonomicky slabší partner, byla v něm vyšší nezaměstnanost a kvůli ní docházelo k migraci ze Skotska do bohatších oblastí Spojeného království. Ke změně došlo v 70. letech 20. století, kdy došlo k zlomovému objevu ropy v Severním moři. Skotští političtí představitelé díky tomuto objevu získali sebedůvěru a začali se zabývat nově otevřenými možnostmi Skotska, které by mohlo v budoucnosti využít.⁵⁶

Podpora spojení Skotska a Anglie nebyla mezi skotským obyvatelstvem moc velká, spíše naopak, přijetí zákona o unii vyvolalo ve Skotsku dokonce nepokoje, které pokračovaly i v následujících desetiletích. Centrem odpůrců byla Skotská vysočina. Tzv. jakobitská povstání, ke kterým ve Skotsku docházelo, si dávala za cíl restaurovat dynastii Stuartovců na skotský trůn.⁵⁷ Presbyteriánští Skoti však zároveň chápali unii jako obranu před možným opětovným dosazením katolické dynastie Stuartovců na skotský trůn, protože kdyby se dostali k vládě, mohlo by dojít k náboženským persekucím presbyteriánů.⁵⁸ Skotské tradice, identita a instituce se v rámci unie pomalu rozplývaly a mizely. Vliv na to též měl ekonomický růst a rychlá urbanizace, která ve Skotsku probíhala mezi lety 1760 až 1850. S modernitou přicházel nový řád a osvícenectví zpochybnilo mnohé z mýtů o původu skotského národa.⁵⁹

V 19. století se Skotové potýkali s problémem uchování vlastní národní identity a zároveň uchování zdání loajálnosti Spojenému království. Propojení s Anglií přirovnávali Skotové k rodině a Anglii chápali jako sesterské království, které

⁵⁴ Kasáková 2005, s. 90.

⁵⁵ Devine 2008, p. 4.

⁵⁶ McCrone 2012, p. 73.

⁵⁷ Politics.co.uk. Scottish Independence. <http://www.politics.co.uk/reference/scottish-independence>, 14. 2. 2014.

⁵⁸ Devine 2008, p. 4.

⁵⁹ Ibidem, p. 8-9.

považovali za sobě rovné. Propojení v rámci unie bylo chápáno jako vzájemně prospěšný krok. Problematickým bodem byla pro Skoty jejich potřeba uchránit si nezávislost svého právního systému, protože Westminsterem plánovaný zákon na zlepšení výkonu spravedlnosti ve Skotsku byl chápán jako překročení *Act of Union* z roku 1707 a pokus o vnucení cizích prvků do hájených oblastí Skotska. Fakt, že Skotsko přestalo být samostatným státem, byl totiž pro Skoty palčivým. Dokladem zmizení Skotska jako státu byl i název státního celku Spojené království Velké Británie a Irska, když došlo ke vzniku unie s Irskem v roce 1801.⁶⁰

Problematickou se taktéž stala otázka náboženství při kolonizaci a šíření osvěty skrze misie. Sloučením Anglie a Skotska byla ve Spojeném království dvě náboženství, anglikánství v Anglii a presbyteriánství na skotském území. V tomto se projevila další nerovnost v rámci unie. Skotové nekritizovali britský imperialismus jako takový, ale spíše podružnou roli Skotů při procesu kolonizace i v rámci celého impéria. Skotové byli ochotni uznat majoritu anglikánů při kolonizaci jen za předpokladu, že by kolonie patřily Anglii, ale nikoliv však, když patřily celému Spojenému království. Ve druhém případě požadovali rovnost obou náboženství a z tohoto důvodu Skotsko vysílalo v 19. století do kolonií presbyteriánské misie.⁶¹

V roce 1707 bylo na britských ostrovech pětikrát více Angličanů než Skotů, v roce 1901 již bylo Angličanů desetkrát více než Skotů. I přes tento nepoměr nedošlo k rozpadu unie, kdy by se ze Skotska stal opět nezávislý stát, ani nedošlo k asimilaci Skotů a „zmizení“ Skotska. Unie se zachovala do dnešních dnů, protože připomínky k ní vedly k jejímu zlepšení a zefektivnění, nikoliv k jejímu zrušení. V roce 1853 byla založena *National Association for the Vindication of Scottish Rights*, která artikulovala nespokojenost s unií. Jedním z témat, které řešila, byly příhodnější podmínky pro přijetí Irska do unie, avšak jelikož nešlo o žádné zásadní problémy, které by Skotsko mělo s unií, neměla dlouhého trvání a byla rozpuštěna již v roce 1856.⁶²

V roce 1885 byla ustavena *The Scottish Office*, která je považována za určitou formu administrativní devoluce Skotska. Instituce se měla zabývat zdravotnictvím, vzděláním, spravedlností, rybolovem a zemědělstvím. Představitelem této instituce

⁶⁰ Forsyth, David S.: 1997. Empire and Union: imperial and national identity in nineteenth century Scotland. *Scottish Geographical Magazine*, Vol. 113, No. 1, p. 6-7.

⁶¹ Ibidem, p. 8, 10.

⁶² Devine 2008, p. 1-2.

byl od roku 1892 *The Scottish Secretary of State*, jeden z ministrů britského kabinetu. Administrativní devoluce Skotska však brzy vedla k diskusi o vlastním skotském politickém systému.⁶³

Jakobitská povstání napomohla vzniku úřadu *The Scottish Office*, který měl výkonnou moc nad Skotskem. Tento úřad vznikl v době, kdy již vznikaly ideje o *home rule*, kdy by všechny čtyři regiony v rámci Spojeného království měly vlastní vládu, která by však byla podřízena britskému parlamentu. Neúspěšných návrhů na konkrétní podobu *home rule* bylo několik, v roce 1886 vznikla dokonce *Scottish Home Rule Association*, jejímž cílem bylo dosáhnout rovnosti národů v rámci Spojeného království. Tato asociace ve 20. letech 20. století uspořádala vůbec první *Scottish National Convention*. Asociace ovlivnila britskou politiku tím, že někteří členové ze Shromáždění, které Asociace pořádala, založili Národní stranu Skotska (*National Party of Scotland*). Jediným úspěchem však bylo, že v roce 1926 došlo k proměně funkce *Secretary for Scotland* v *Secretary of State for Scotland*, čímž sice skotské záležitosti získaly větší důležitost, avšak nešlo o *home rule*, kterého se skotští politici snažili dosáhnout, zůstalo při provádění politiky v rámci unie, Skotsko nenabývalo autonomie.⁶⁴

Na tomto příkladu si můžeme povšimnout, jak proces regionalizace jde v tomto případě naproti procesu regionalismu. *The Scottish Office* byla ustavena britskou vládou, aby se vypořádala s problémy ve Skotsku, které byly zapříčiněny povstáními. V této době již existovaly první ideje na ustavení *home rule* ve Skotsku, což byla idea regionalismu. Vstřícný krok vlády ve Westminsteru vůči Skotsku, tedy ustavení *The Scottish Office*, který lze považovat za příklad regionalizace, byl následován dalšími regionalistickými požadavky Skotska na britskou vládu, která ustoupila, což vyústilo ve vznik funkce *The Secretary of State for Scotland*.

Prvním návrhem na devoluci ve Spojeném království byl *Irish Home Rule Bill* z roku 1886, který navrhl tehdejší premiér William Gladstone. Irsko by mělo vlastní parlament a odvádělo by Spojenému království daně, které by byly využity na

⁶³ Scottish Government. History of devolution. <http://www.scotland.gov.uk/About/Factfile/18060/11550>, 13. 2. 2014. Farrington – Walker 2009, p. 145.

⁶⁴ Kasáková 2005, s. 91-94.

společnou zahraniční a obrannou politiku. Irsko by ale nemělo zástupce v britském parlamentu, což vedlo k nepřijetí návrhu zákona.⁶⁵

Z levicové a samostatnost Skotska podporující *National Party of Scotland* a z pravicové a pouhé *home rule* podporující *The Scottish Party* vznikla v roce 1934 středopravicová *Scottish National Party*, jejímž cílem bylo vytvořit skotský parlament. Kvůli názorovým odlišnostem se ve 40. letech z SNP vydělila *Scottish Union*, později *Scottish Convention*, vedená Johnem MacCormickem, který podporoval devoluci Skotska v rámci Spojeného království, tedy *home rule*.⁶⁶

V roce 1947 se konalo první zasedání *Scottish National Assembly*, kde MacCormick představil svůj *Blue Print for Scotland* a svou ideu o založení skotského parlamentu, který by podle něj neměl pravomoci týkající se měnové politiky, obrany, monarchie a zahraničních věcí. MacCormickův návrh byl přijat a jeho návrhy byly zapracovány do *Scottish Covenant*, pod kterou se podepsalo na dva miliony lidí. Přesto se tímto dokumentem britský parlament nijak hlouběji nezabýval.⁶⁷

Když po předchozím propadu SNP v 60. letech posílila, začaly hlavní britské politické strany, Konzervativci a Labouristé, považovat za nutné zaujmout ke skotské problematice postoj i ve svém volebním programu. Zatímco Konzervativci, jejichž předseda Edward Heath⁶⁸, se rozhodli podpořit proces devoluce, Labouristé devoluci odmítli. Z Heathova podnětu byla založena *Constitutional Committee*, která měla navrhnout řešení devoluce Skotska a která navrhla založení přímo voleného *Scottish Convention* s omezenými pravomocemi. Tehdejší labouristický premiér Harold Wilson (1964 – 1970) nechal založit *Royal Commission on Constitution*, která se měla zabývat otázkou decentralizace Spojeného království. Členové této Komise však nebyli schopni se shodnout na společném stanovisku a navrhovali různá řešení této situace.⁶⁹

70. léta 20. století se ve Spojeném království nesla v duchu debat o procesu devoluce, které rozvířila SNP a taktéž o dalším tématu, které se nově stalo důležité – v Severním moři byla v této dekádě objevena ložiska ropy. Tohoto důležitého objevu se ihned chytila SNP, která spustila kampaň *It's Scotland's Oil*. Skotsko se náhle

⁶⁵ McLean, Iain: 2001. Scotland: Towards Quebec – or Slovakia? *Regional Studies*, Vol. 35, No. 7, p. 638.

⁶⁶ Kasáková 2005, s. 94-95.

⁶⁷ Ibidem, s. 95.

⁶⁸ Edward Heath v letech 1970 – 1974 zastával pozici premiéra Spojeného království.

⁶⁹ Ibidem, s. 96-99.

proměnilo z chudého regionu, jehož vyhlídky na samostatnost byly kvůli tomu velmi vzdálené až nereálné, v bohatý region, který by mohl odtržení od Spojeného království ustát.⁷⁰ Ne každé nacionalistické hnutí má za hlavní cíl své činnosti ustavení vlastního národního státu. Často jde jen o získání *home rule* či kulturní rovnosti v rámci vícenárodnostního státu. O tyto cíle se snažila zasadit nacionalistická hnutí ve Skotsku 19. století. Z tohoto důvodu někteří historikové považují za chybné hledat kořeny moderní SNP ve Skotsku 19. století.⁷¹

⁷⁰ Ibidem, s. 98-99.

⁷¹ Forsyth 1997, p. 10.

3. Referenda ve Skotsku týkající se devoluce a nezávislosti

Tato kapitola navazuje na kapitolu o historii unionismu a separatismu Skotska. První dvě podkapitoly popisují dvě referenda o devoluci, ke kterým došlo v letech 1979 a 1997, třetí podkapitola se zabývá referendem, které se teprve bude konat 18. 9. 2014. V této podkapitole nevěnuji příliš prostoru argumentacím pro a proti samostatnosti Skotska, protože tato tematika bude blíže rozvedena ve čtvrté kapitole.

Referenda, která by měla takto závažné důsledky, nejsou ve Spojeném království obvyklé. První celostátní referendum se zde konalo v roce 1975, tehdy si chtěli političtí představitelé ověřit správnost svého kroku, kdy země vstoupila do EHS. O čtyři roky později se ve Skotsku a ve Walesu konalo referendum o devoluci. Teprve až v roce 1997 se konala další referenda, mezi něž patřilo i referendum o devoluci Skotska.⁷²

3.1 Referendum o devoluci Skotska konané 1. 3. 1979

V roce 1976 byl Labouristickou stranou představen návrh zákona o Skotsku a Walesu (*Scotland and Wales Bill*), který nebyl parlamentem přijat, ale v reakci na debatu o této problematice bylo navrženo řešení prostřednictvím referenda. Toto referendum mělo mít poradní funkci. Podle tzv. Cunninghamova dodatku by zákon o Skotsku nevešel v platnost v případě, že by se pro něj v referendu vyslovalo méně než 40 % z celkového počtu oprávněných voličů, nikoliv jen z počtu zúčastněných voličů. Přesto, i kdyby se kladně v referendu vyjádřilo více než 40 % ze všech oprávněných voličů, referendum by i nadále mělo jen poradní funkci, konečné rozhodnutí o realizaci obsahu zákona mělo nadále záviset na parlamentu. Návrhy zákonů o Skotsku a Walesu byly v britském parlamentu přijaty a byly signovány královnou v roce 1978, čímž se z návrhů staly zákony. Jejich platnost však měla záviset na výsledku referend.⁷³

V případě, že by dostatečný počet voličů se zákonem souhlasilo, bylo by skotské shromáždění voleno přímo většinovým systémem na 4 roky. Ve shromáždění by bylo 145 až 150 poslanců. Toto shromáždění by mělo pravomoci v sociálních záležitostech, problematice životního prostředí, zdravotnictví, bydlení, dopravy kromě železniční a vzdělání kromě vysokoškolského. Shromáždění nemělo mít pravomoci v otázce daní

⁷² Denver, David: 2002. Voting in the 1997 Scottish and Welsh devolution referendum: Information, interests and opinions. *European Journal of Political Research*, Vol. 41, No. 6, p. 827.

⁷³ Kasáková 2005, s. 103-105.

a vztahů s Evropským společenstvím. Zákon též zřídil pozici *The First Secretary* pro výkon exekutivní moci.⁷⁴

První referendum o devoluci bylo ve Skotsku uspořádáno dne 1. 3. 1979. Kladně se v této otázce v referendu vyjádřilo 32,9 % z celkového počtu oprávněných voličů a 51,6 % zúčastněných voličů, konkrétně 1 230 937⁷⁵ osob. Z toho vyplývá, že požadavek Cunninghamova dodatku požadující minimálně 40 % kladných hlasů od všech oprávněných voličů nebyl splněn a k devoluci tak nemohlo dojít. Mapa 2 v Přílohách znázorňuje, které skotské kraje v referendu podpořily a které nepodpořily zákon o Skotsku.⁷⁶

Neúspěch referenda v roce 1979 lze připsat na vrub několika faktorům. Labouristická strana, která s návrhem zákona přišla, nebyla jednotná v jeho podpoře, někteří její politici se stávali proti němu, např. Skot George Cunningham, který do návrhu prosadil již zmíněný dodatek o 40% hranici kladných hlasů z celkového počtu oprávněných voličů. Formulace otázky, na kterou se v referendu odpovídalo, se netýkala přímo devoluce, ale toho, „zda mají být opatření zákona o Skotsku realizována.“ Dalším nepříznivým faktorem bylo i období, v němž se referendum konalo, tehdy menšinová labouristická vláda pomalu končila svou vládu. Neúspěch referenda navíc autoritu labouristické vlády ještě více podlomil a vládě byla vyslovena nedůvěra. Neúspěch měl dopad na Labouristickou stranu i v následujících volbách, které prohráli. Konzervativci se ve svém volebním období této problematice nevěnovali, čímž byla otázka decentralizace odročena.⁷⁷

Kampaně a šíření informací před referendem v roce 1979 bylo samozřejmě odlišné od současnosti. V té době nebyl ještě internet užíván jako masový informační zdroj a místo střetu názorů a diskusí. Taktéž televizních kanálů bylo značně méně, jen tři: BBC One, BBC Two, ITV, a trend získávání hlasů voličů po telefonu nebo dokonce e-mailem tehdy ještě nenastal. Kampaně byly vedeny formou informačních letáků, plakátů, veřejných setkání, článků v novinách a televizními pořady. Tehdejší politické

⁷⁴ Ibidem, s. 106.

⁷⁵ Politics.co.uk. Scottish Independence. <http://www.politics.co.uk/reference/scottish-independence>, 14. 2. 2014.

⁷⁶ BBC. The 1979 Referendums.

<http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/devolution/scotland/briefing/79referendu.ms.shtml>, 13. 2. 2014.

⁷⁷ Kasáková 2005, s. 107-108.

kampaně ještě nebyly regulované jako dnes, nebyly stanoveny limity na maximální cenu kampaně nebo transparentnost, která by vyjevila, kolik kdo do kampaně investoval.⁷⁸

Vůdčí osobnost kampaně za devoluci Skotska Jim Sillars vzpomíná na počáteční nedostatek financí na tisk letáků, i když lidé finančně přispívali na chod kampaně. Naopak kampaň proti devoluci Skotska byla dobře financovaná a s takovými problémy se nepotýkala. Politické strany nebyly přesně vyhraněné ohledně podpory toho či onoho názoru. Devoluci z většiny podporovala SNP a *Scottish Labour Party* Jima Sillarse, ale početně významné podporovatele z dalších politických stran devoluce neměla. Samotná Labouristická strana vedla vlastní kampaň podporující devoluci Skotsko *Labour Movement Yes*. Další devoluci podporující skupinou byla *Alliance for an Assembly*, v níž se setkali zástupci různých politických stran, např. Alick Buchanan-Smith za Konzervativce, Russell Johnston za Liberály a Donald Dewar za Labouristy.⁷⁹

Zastřešující kampaň proti devoluci vedla *Scotland Says No*, která sestávala ze zástupců Konzervativní i Labouristické strany a skotské i britské národnosti. Menší kampaně proti devoluci vedla též *Conservative No Campaign* a *Labour Vote No Campaign*. Tyto kampaně přesvědčovaly lidi, aby nepodpořili devoluci v referendu nebo aby nešli vůbec k volbám, čímž by se nenaplnil požadavek Cunninghamova dodatku. Kampaně proti devoluci zdůrazňovaly, že devoluce bude pro Skoty znamenat více daní, politiků, státních zaměstnanců, menší vliv na vládu ve Westminsteru a tím i horší vládu a že jde jen o ústupek nacionalismu, který povede k zbytečnému nabobtnání byrokracie, což bude stát více peněz, ale ničeho zásadního se tím nedosáhne. Kampaň též upozorňovala na to, že devoluce je krokem k nezávislosti a nezávislost povede k odcizení Skotů a Britů, méně pracovních pozic a více ekonomických problémů.⁸⁰

3.2 Referendum o devoluci 11. 9. 1979

Po neúspěšném referendu o *home rule* v roce 1979 se demokratický deficit stal oblíbeným slovním spojením skotských politiků. Ten se projevoval v britské politice,

⁷⁸ Bromage, Sarah – Lynch, Peter: 2012. The 1979 Devolution Referendum in Scotland. Scottish Political Archive, University of Stirling, <http://www.scottishpoliticalarchive.org.uk/wb/media/1979%20Referendum.pdf>, p. 1.

⁷⁹ Ibidem, p. 2, 5-6.

⁸⁰ Ibidem, p. 7-8.

protože skotských politických reprezentantů ve Westminsteru nebyl dostatečný počet, aby ji mohli výrazněji ovlivnit ve prospěch Skotska. Demokratický deficit byl zmírněn v roce 1998 *the Scotland Act*, který byl vydán po úspěšném referendu o *home rule* v roce 1997.⁸¹

Vláda, která pořádala referendum v roce 1979, byla nepopulární, což pravděpodobně také přispělo k neúspěchu referenda. Vláda, která pořádala referendum v roce 1997, naopak byla mezi lidmi populární, což pravděpodobně přispělo k jeho úspěchu.⁸² Šlo o labouristickou vládu, jejímž premiérem byl tehdy Tony Blair. V minulosti měli Labouristé problém s *home rule*, které se neslučovalo s ideou mezinárodního socialismu. Tony Blair však uvedl tzv. třetí cestu, která podporu *home rule* umožnila.⁸³

Dva týdny před plánovaným referendem došlo k události, která jeho konání ohrozila. Dne 31. 8. 1997 zemřela princezna Diana, což zasáhlo Spojené království a dokonce se zvažovalo odložení referenda. Pro odložení jasně hovořilo zachování piety a slušnosti, navíc hrozilo, že kvůli smutku se k referendu dostaví méně voličů. Referendum nakonec proběhlo v původním plánovaném termínu, ale kampaň byla kvůli této tragické události na týden pozastavena.⁸⁴

V referendu v roce 1997 odpovídali Skotové na dvě otázky. První otázka se ptala na to, zda by měl být ustaven skotský parlament, a druhá, zda by tento parlament, v případě, že by byl ustaven, měl pravomoc pozměňovat míru daní z příjmu ve Skotsku.⁸⁵ Pro devoluci Skotska a vznik skotského parlamentu bylo 74,3 % voličů (viz Příloha – Mapa 3) a pro zvýšení pravomocí ohledně zvyšování daní bylo 63,5 % voličů.⁸⁶ Tento výsledek referenda vedl k navržení *the Scotland Bill* vládou ve

⁸¹ McCrone 2012, p. 74.

⁸² Denver, David – Pattie, Charles – Bochel, Hugh – Mitchell, James: 1998. The devolution referendum in Scotland. *Representation*, Vol. 35, No. 4, p. 213.

⁸³ Taylor, Brian: 2013. Scottish referendum: How the past is shaping the present. *BBC*, 21. 5. 2013 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-22536357>, 6. 3. 2014).

⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁵ Denver – Pattie – Bochel – Mitchell 1998, p. 210.

⁸⁶ Donegan, Lawrence – MacAskill, Ewen: 2013. From the archive, 13 September 1997: Scots vote for their own parliament. *The Guardian*, 13. 9. 2013 (<http://www.theguardian.com/theguardian/2013/sep/13/scotland-devolution-referendum-victory>, 6. 3. 2014)

Westminsteru, který byl signován královnou 19. 11. 1998, čímž se z něj stal *the Scotland Act 1998*.⁸⁷

Skotský parlament sídlící v Edinburghu sestává ze 129 poslanců, kteří jsou přímo voleni Skoty. Ve westminsterském parlamentu je Skotsko nadále zastoupeno 59 poslanci.⁸⁸ *The Scotland Act 1998* vyjmenovává pravomoci, které zůstávají vládě ve Westminsteru, a nespécifikuje pravomoci skotského parlamentu. Tento zákon ustavuje pozici *Advocate General for Scotland*, právního poradce britské vlády ve věcech skotského práva a devoluce, který dohlíží, aby legislativa skotského parlamentu nezasahovala do pravomocí britského parlamentu. Přijetím tohoto zákona je ukončena existence *the Scottish Office*. První volby do skotského parlamentu se konaly 6. 5. 1999.⁸⁹ Skotský parlament byl poprvé svolán 12. 5. 1999 a 1. 7. 1999 byl oficiálně otevřen královnou.⁹⁰

Vzhledem k tomu, že v referendu měly být položeny dvě otázky, existovalo více skupin prosazujících ve svých kampaních různé kombinace jejich zodpovězení. Kampaň *Think Twice* byla proti devoluci i proti pravomoci takového parlamentu nad zvyšováním daní. Již z názvu kampaně je zřejmá obava z uspěchání rozhodovacího procesu. Skupina *Scotland Forward* sestávala z podporovatelů pocházejících z různých politických stran a obhajovala názor „ano“ na obě v referendu položené otázky. Kampaň skotských Konzervativců *No, Yes campaign* též nepodporovala devoluci a chtěla získat více času na rozhodnutí takové důležitosti. *1707 group* vedla kampaň proti devoluci Skotska.⁹¹

Devoluce Skotska byla odpovědí na požadavky na sebeurčení skotského národa a na zefektivnění vlády. Devoluce je vlastně formálním uznáním heterogenní povahy

⁸⁷ Gov.uk. Devolution settlement: Scotland. <https://www.gov.uk/devolution-settlement-scotland>, 6. 3. 2014.

⁸⁸ Commission on Scottish Devolution: 2009. Final Report. Serving Scotland Better: Scotland and the United Kingdom in the 21st Century. <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/uploads/2009-06-12-csd-final-report-2009fbookmarked.pdf>, p. 4.

⁸⁹ Gov.uk. Devolution settlement: Scotland. <https://www.gov.uk/devolution-settlement-scotland>, 6. 3. 2014.

⁹⁰ Politics.co.uk. Timeline: Scottish devolution. <http://www.politics.co.uk/comment-analysis/2011/08/31/timeline-scottish-devolution>, 6. 3. 2014.

⁹¹ BBC. Campaign Groups.

<http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/devolution/scotland/briefing/groups.shtm>, 6. 3. 2014.

Spojeného království a odpovídá na požadavky podporovatelů skotského regionalismu. Svolení k procesu devoluce je zároveň procesem regionalizace. Existence více mocenských center v rámci jednoho státu může znamenat, že se kolem nich začnou vytvářet svébytné politické kultury. Uznání národních identit při procesu devoluce může tedy vést ke zvýšení separatistických nálad, dalšímu regionalismu a vynucené regionalizaci. Toto můžeme pozorovat na nadcházejícím referendu, ve kterém se bude hlasovat o osamostatnění Skotska. V případě zamítavého výsledku referenda o osamostatnění Skotska je možné očekávat další devoluce, například fiskální devoluce by ve Spojeném království pomohla vyřešit problém s Barnettovou formulí (*Barnett Formula*), která dělí veřejné výdaje na díly podle národů, a též by mohla znamenat zavedení odlišných daňových režimů v rámci Spojeného království.⁹²

3.3 Referendum o osamostatnění Skotska plánované na 18. 9. 2014

SNP chápala pozitivní výsledek referenda o devoluci v roce 1997 jako první krok k osamostatnění Skotska, Alex Salmond se dokonce nechal slyšet, že Skotsko vyhlásí nezávislost ještě během jeho života. Díky této prvotní změně systému totiž bude podle něj jednodušší dělat další změny.⁹³ V případě kladného výsledku referenda o nezávislosti vyjedná skotská vláda, aby bylo Skotsko nezávislé již od 24. 3. 2016.⁹⁴

Dne 15. 10. 2012 byla uzavřena *Edinburgh Agreement* mezi skotskou a britskou vládou, která upravuje podmínky konání referenda o secesi Skotska v roce 2014. Toto referendum musí podle smlouvy být uzákoněno skotským parlamentem a musí být konáno tak, aby mohlo být respektováno britským i skotským parlamentem a vládami a i lidem. Musí být tedy poctivé a transparentní. Referendum musí prokázat přesvědčivou podporu voličů a jen tehdy bude jeho výsledek respektován.⁹⁵ Referendum o nezávislosti Skotska se bude konat v roce 700letého výročí bitvy u Bannockburnu, ke

⁹² Farrington – Walker 2009, p. 146-147.

⁹³ Donegan, Lawrence – MacAskill, Ewen: 2013. From the archive, 13 September 1997: Scots vote for their own parliament. *The Guardian*, 13. 9. 2013 (<http://www.theguardian.com/theguardian/2013/sep/13/scotland-devolution-referendum-victory>, 6. 3. 2014)

⁹⁴ The Scottish Government: 2013. Scotland's Future. <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2013/11/9348/downloads>, p. xiv.

⁹⁵ Scottish Government. Referendum on independence for Scotland. <http://www.scotland.gov.uk/About/Government/concordats/Referendum-on-independence>, 5. 4. 2014.

kteře došlo v roce 1314.⁹⁶ V této bitvě, která je nazývána první válkou za nezávislost Skotska, Skot Robert Bruce porazil anglické vojsko vedené Edwardem II. V této spojitosti lze však SNP vytknout, že se ve své agitaci za skotskou nezávislost možná nechává příliš inspirovat romantickou mytologií.⁹⁷

Webová stránka *Scotland's Referendum* podporující odtržení Skotska o referendu tvrdí, že má jít o možnost, která se naskýtá jen jednou za generaci, a proto je důležité, aby se Skoti v roce 2014 vyjádřili pro samostatnost, protože jen tehdy bude jisté, že Skotsko se stane samostatným státem. Nedoporučuje proto čekat na další referendum v budoucnosti, jehož konání není samozřejmé.⁹⁸ Zároveň apeluje na voliče, že bude-li výsledek referenda v roce 2014 zamítavý, zůstane ve Skotsku současný systém vlády, kdy část pravomocí je vykonávána v devolvované vládě v Holyroodu ve Skotsku a část centrální vládou ve Westminsteru. Skotsko tak nebude schopno zrušit některé daně či využívat finance pocházející z přírodního bohatství, které se skrývá u jeho pobřeží.⁹⁹

Naopak oponenti nezávislého Skotska sdružující se v kampani *Better Together* pocházející i z řad Skotů upozorňují na to, že v referendu nejde o to dokázat, že Skotsko má na to být nezávislé. Referendum má spíše rozhodnout, zda by mělo být samostatným státem, zda je samostatnost lepší, než setrvání v unii. Podporovatelé této kampaně chtějí, aby Skotsko zůstalo součástí Spojeného království, většího celku. Samostatnost chápou jako osobní politickou agendu Alexe Salmonda, který se dle nich neohlíží na skutečné zájmy Skotska. Tento názorový proud Skotů se částečně považuje za Brity,

⁹⁶ Brown, Rob: 2012. Scotland's Irish question. *New Statesman*, Vol. 141, No. 5095, p. 34.

⁹⁷ Carrell, Severin: 2012. SNP plans Scottish independence referendum for autumn 2014. *The Guardian*, 10. 1. 2012 (<http://www.theguardian.com/politics/2012/jan/11/scottish-independence-referendum-autumn-2014>, 7. 4. 2014).

⁹⁸ Scotland's Referendum. Q&A If Scotland votes No, will there be another referendum on independence at a later date? <http://www.scotreferendum.com/questions/if-scotland-votes-no-will-there-be-another-referendum-on-independence-at-a-later-date/>, 20. 2. 2014.

⁹⁹ Scotland's Referendum. Q&A: What happens if there is a majority infavour of No? <http://www.scotreferendum.com/questions/what-happens-if-there-is-a-majority-in-favour-of-no/>, 20. 2. 2014.

aniž by měl pocit, že to ubírá na jejich skotské národní hrdosti, a uvědomuje si provázanost Angličanů a Skotů, ke které došlo během třistaleté asimilace.¹⁰⁰

The Scotland Office, nástupce *the Scottish Office*, podporuje zachování unie. Poukazuje na to, že vláda ve Westminsteru hodlá pokračovat v devoluci a předat skotskému parlamentu více pravomocí. Například podle *Scotland Act 2012* skotskému parlamentu přibyly pravomoci nad zvyšováním daní.¹⁰¹ K této změně došlo na popud *Commission on Scottish Devolution*, taktéž *Calman Commission* dle jména jejího předsedy Sira Kennetha Calmana, která se prvně sešla v roce 2008 a ve své zprávě *Serving Scotland Better*, vydané v červnu 2009 doporučovala právě přesun zodpovědnosti za výběr daní na skotský parlament.¹⁰²

Do debaty o samostatnosti Skotska zasáhly, jak tomu v dnešní době bývá zvykem, i celebrity, které mají potenciál přitáhnout voliče k té či oné názorové straně. Podporovatelem osamostatnění Skotska je skotský rodák, herec Sir Sean Connery, naopak podporovatelem zachování unie je anglický rodák, zpěvák David Bowie.¹⁰³ Zrovna u těchto celebrit je zajímavé povšimnout si, že podporovatel skotské samostatnosti Sean Connery přijal od britské královny rytířský titul sir. Naopak podporovatel zachování unie toto vyznamenání odmítl přijmout.¹⁰⁴

Pojem Brit, chápaný jako národnost je problematický v tom, že je často synonymně zaměňován s pojmem Angličan, přestože „Brit“ zároveň zastřešuje skotský, anglický a waleský národ včetně jejich národních identit. Je však otázkou, zda nějaká celobritská národnost vůbec existuje. V případě Britů jako celostátní národnosti je důležitá existence unionismu. Na druhou stranu je třeba si položit otázku, nakolik může být nacionalismus Britů soudržný, pokud ve Spojeném království existují separatistické

¹⁰⁰ Better Together. About. <http://bettertogether.net/pages/about>, 21. 2. 2014.

¹⁰¹ Gov.uk. Maintaining and strengthening the Scottish devolution settlement. <https://www.gov.uk/government/policies/maintaining-and-strengthening-the-scottish-devolution-settlement>, 21. 2. 2014.

¹⁰² Commission on Scottish Devolution. Welcome. <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/>, 21. 2. 2014.

¹⁰³ Webb, Sam: 2014. Now former Bond star Connery urges Scots to break away from Britain in independence referendum. *Daily Mail*, 2. 3. 2014 (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2571452/Now-former-Bond-star-Connery-urges-Scots-break-away-Britain-independence-referendum.html>, 10. 3. 2014).

¹⁰⁴ Lyall, Sarah: 2012. In Britain, a Partial List of Those Who Declined to Be Called „Sir“. *The New York Times*, 23. 1. 2012 (http://www.nytimes.com/2012/01/27/world/europe/britain-releases-partial-list-of-those-declining-knighthood.html?_r=0, 6. 3. 2014).

tendence substátních národních celků, tzv. národů bez vlastního státu.¹⁰⁵ Mezi Skotskem a Anglií sice existuje hranice, ale zároveň kvůli ní nevzniká pocit, že ten druhý region je zahraniční, protože mezi oběma regiony probíhá neustálá výměna lidí.¹⁰⁶ Britské politické strany jsou vícenárodní koalice, protože zároveň reprezentují Angličany, Skoty, Velšany i Brity. Skotsko je součástí rozvětveného britského systému politických stran, ačkoliv má i vlastní SNP. Velké politické strany ve Skotsku také podnikají kampaně a snaží se zde sehnat voliče.¹⁰⁷

Podporovatelé odtržení Skotska od Spojeného království poukazují na to, že Skotsko by bylo bohatou zemí, protože patří k největším producentům ropy a zemního plynu v Evropě.¹⁰⁸ Z dlouhodobého hlediska by prý podle výzkumu think-tanku *Institute of Fiscal Studies* Skotsku vznikly finanční problémy, protože se předpokládá, že příjmy z ropy a zemního plynu poklesnou. Veřejné výdaje jsou ve Skotsku vyšší než ve zbytku Spojeného království. Jedním z argumentů SNP pro nezávislé Skotsko je právě příjem z ložisek surovin, které mají zajistit finanční nezávislost a prosperitu. Takový příjem je však velmi nestabilní, závisí na fluktuaci cen ve světě i na objevu nových nalezišť nebo nových technologií využívajících jiné zdroje. Dalším zásadním rozhodnutím bude to, jak se případná skotská vláda rozhodne s ložisky zacházet, zda je bude šetřit nebo těžit.¹⁰⁹

Kdyby se Skotsko vyslovalo v referendu 2014 pro nezávislost, což je hlavní cíl SNP, znamenalo by to započetí procesu secese od Spojeného království a založení nového suverénního státu, který by mohl vstupovat do mezinárodní politiky a být členem mezinárodních organizací. Kolem secesionismu však vyvstávají další problémy, bylo by třeba, aby případné odtržení od Spojeného království odpovídalo zákonům

¹⁰⁵ Farrington – Walker 2009, p. 135-136.

¹⁰⁶ Ibidem, p. 138.

¹⁰⁷ Ibidem, p. 144.

¹⁰⁸ Yes Scotland. Scotland can be a successful, independent country.

<http://www.yesscotland.net/news/scotland-can-be-successful-independent-country>, 7. 3. 2014.

¹⁰⁹ Cooper, Rachel: 2012. Oil „will not rescue independent Scotland“. The Telegraph, 19. 11. 2012

(<http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/energy/oilandgas/9687206/Oil-will-not-rescue-independent-Scotland.html>, 28. 2. 2014).

a ústavnosti, ale i etickým normám. Za etičtější je obecně považována secese, ke které došlo se souhlasem obou částí toho státu.¹¹⁰

I zatvrzelí podporovatelé unionismu mezi politiky ve Spojeném království tvrdí, že Skotsko má právo na nezávislý stát, je-li to vůle jeho obyvatelstva. Proto i bývalí premiéři z Konzervativní strany John Major a Margaret Thatcher souhlasili, že žádný národ nesmí být nucen zůstat v unii proti své vůli. Ústavní pořádek Spojeného království se v psaných dokumentech ani v konvencích nezabývá problematikou secesionismu, ale existuje zde precedens v podobě odtržení Irské republiky. Referenda mívají ve Spojeném království poradní charakter a od 70. let minulého století se staly přijatelnou cestou, jak zjistit názor obyvatelstva země na zásadní krok, který vláda ve Westminsteru podnikla či hodlá podniknout. Vzhledem k závažnosti otázky, která má být v referendu roku 2014 zodpovězena se uvažuje, že bude nutno získat kvalifikovanou většinu pro pozitivní výsledek referenda.¹¹¹

Premiér Spojeného království a představitel Konzervativců David Cameron nesouhlasí s osamostatněním Skotska a podporuje kampaň proti osamostatnění. Jako zástupce Konzervativců, ve Skotsku nepopulární strany, je však jeho vliv na Skoty zanedbatelný. Cameron se pochopitelně nechce zapsat do historie jako premiér, za jehož působení došlo k rozpadu unie.¹¹²

¹¹⁰ Keating 2009, p. 79.

¹¹¹ Ibidem, p. 81-84.

¹¹² Castle, Stephen – Reed, Stanley: 2014. Scottish oil and gas an issue in vote on independence. *The New York Times*, 24. 2. 2014 (http://www.nytimes.com/2014/02/25/world/europe/scot-oil-and-gas-an-issue-in-vote-on-independence.html?_r=0, 5. 4. 2014).

4. Možnosti státnosti v případě Skotska

Tato kapitola shrnuje hlavní argumenty pro a proti skotské samostatnosti. Oproti původnímu konceptu, kdy autorka práce chtěla kapitolu rozdělit na dvě části – argumenty pro a proti skotské samostatnosti – došlo k rozdělení do podkapitol dle témat, se kterými podporovatelé a odpůrci secese pracují. Autorka práce se totiž setkala s tím, že jeden argument může posloužit oběma stranám, záleží jen na jeho interpretaci. Tato kapitola tedy nastiňuje, s jakými vyhlídkami na budoucnost Skotska politici představitelé pracují, s jakými překážkami se samostatné Skotsko může setkat, ale i v čem mu může samostatnost prospět.

4.1. Občanství

V nezávislém státě Skotsko bude umožněno získat občanství všem občanům Spojeného království, kteří se ve Skotsku narodili či mají skotského rodiče nebo v něm mají trvalé bydliště. Problém s občanstvím však vyvstane pro ty Skoty, kteří se v referendu o nezávislosti Skotska vyslovili proti, a přesto by jim mělo být změněno občanství z britského na skotské. Stalo by se tak vlastně proti jejich vůli. Lze proto očekávat žádosti o dvojí občanství, které není v britském právu zavrženo. Přesto však bude pravděpodobně pro Skotsko i pro Spojené království nežádoucí, kdyby velká část skotské populace měla dvojí občanství.¹¹³

Všichni skotští občané budou mít právo na skotský cestovní pas, ale nebude jejich povinností vlastnit jej. O cestovní pasy se bude starat *Scottish Passport Agency*. Skotové budou moci nadále používat svůj britský pas do chvíle, než vyprší jeho platnost. Zároveň nebude nutné, aby Skoti, respektive Britové, cestující po Spojeném království, respektive Skotsku, měli pas, protože bude ustaven *Common Travel Area*, který umožní volný pohyb Skotů, respektive Britů, po Spojeném království, respektive Skotsku. Je však pravděpodobné, že držení skotského pasu se pro Skoty stane symbolem jejich národní hrdosti. Oponenti samostatného Skotska naopak věří, že britský pas bude pro Skoty lepší, už kvůli dobré pověsti Spojeného království ve světě a jeho ustaveným mezinárodním vztahům. Držitelé britského pasu mohou bez víza navštívit 173 zemí světa, což znamená, že oproti ostatním státům mohou vycestovat bez vízové povinnosti do největšího počtu zemí světa. Podporovatelé samostatného Skotska

¹¹³ Keating 2009, p. 87.

však věří, že skotský pas bude stejně hodnotný jako britský a že bude poskytovat svému majiteli stejné výhody.¹¹⁴

4.2 Měna

Spojené království by v případě osamostatnění Skotska nesouhlasilo s tím, aby Skotsko nadále užívalo libru jako svou národní měnu. Na tomto stanovisku se shodují Konzervativci, Labouristé i Liberální demokraté. Toto stanovisko má pomoci podpořit zamítavý postoj vůči samostatnému Skotsku. SNP však věří, že i po osamostatnění, bude Skotsko moci nadále užívat libru. Tento postoj se však může Spojenému království vymstít, jelikož jej lze považovat za šikanu a zastrašování Skotska, za účelem udržení stávající podoby unie.¹¹⁵ Měnová unie by měla výhodu v tom, že by nedošlo k negativnímu ovlivnění obchodu, protože by nebylo třeba přepočítávat ceny mezi dvěma měnovými kurzy, čímž by nevznikaly ani transakční náklady.¹¹⁶

V případě, že by se Skotsku nepodařilo dojednat ponechání si libry, mělo by dvě možnosti, jak problém s měnou vyřešit. Mohlo by rovnou vstoupit do eurozóny, nebo by ustavilo vlastní měnu. Teoreticky by se Skotsko mohlo stát černým pasažérem a ponechat si libru, avšak takové počínání by s sebou neslo nevýhodu v tom, že na území Skotska by nebyla žádná centrální banka, která by se starala o emisi bankovek. Toto uspořádání by zároveň porušovalo pravidla EU, které vyžadují, aby členské státy měly centrální banku. Vlastní měna zas zesložituje převody financí o přepočítání dle měnových kurzů a navíc z dlouhodobého hlediska není pro člena EU, který má vstoupit do eurozóny, perspektivní. Z tohoto důvodu je tato možnost považována za nejrozumnější. Pro přijetí do eurozóny je však nutné, aby Skotsko splňovalo požadovaná kritéria.¹¹⁷ U kandidáta na vstup do eurozóny se hledí na hladinu inflace,

¹¹⁴ Currie, Martin: 2014. Would independence result in Scots having two passports? *BBC*, 11. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-25715397>, 14. 3. 2014).

¹¹⁵ Kirkup, James – Riley-Smith, Ben: 2014. Three main political parties unite to deny a separate Scotland the pound. *The Telegraph*, 12. 2. 2014 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/scottish-politics/10634941/Three-main-political-parties-unite-to-deny-a-separate-Scotland-the-pound.html>, 16. 3. 2014).

¹¹⁶ The Scottish Government: 2013. Fiscal Commission Working Group – First Report – Macroeconomic Framework. www.scotland.gov.uk/Resource/0041/00414291.pdf, p. 125.

¹¹⁷ Lilico, Andrew: 2014. An independent Scotland would have to join the euro – here's why and what it means. *The Telegraph*, 13. 2. 2014

vládní deficit, míru kolísání kurzu měny.¹¹⁸ Na druhou stranu proti přijetí eura mluví nedávná krize eurozóny.

SNP se bude snažit dojednat dohodu se Spojeným královstvím, aby si Skotsko mohlo ponechat libru jako národní měnu. Ponechání si libry by ale nezávislému Skotsku pravděpodobně nedalo dostatečnou ekonomickou svobodu, kterou se právě snaží získat. Skotsko by se totiž i v rámci měnové unie muselo nadále podřizovat měnové politice Spojeného království, která by měla vliv na úspory, úroky a úvěry Skotů.¹¹⁹ Založení vlastní měny obnáší nutnost založit nové instituce, které na ni navazují. Jde zejména o centrální banku, která by byla zodpovědná za měnovou politiku Skotska a důvěryhodnost a likviditu měny.¹²⁰

Někteří Skoti, kteří nepodporují skotskou samostatnost, jsou rozhodnutí zemi opustit, bude-li v referendu rozhodnuto o osamostatnění se. Dle průzkumů veřejného mínění je však jen třetina Skotů rozhodnuta podpořit nezávislost Skotska v referendu. Tito odpůrci skotské secese si myslí, že samostatnost nevyřeší problémy, kterým Skotsko v současnosti čelí, naopak jen vytvoří nové problémy, které se budou muset řešit. Odpůrci samostatnosti naopak podporují koncept maximální devoluce Skotska. Tomuto konceptu se však blíží i jeden z návrhů možné budoucnosti samostatného Skotska. Jde o tu verzi, která počítá s tím, že samostatné Skotsko si ponechá libru jako svou měnu. Secese však v tomto případě pozbývá na významu, jelikož by skotská měna byla nadále závislá na měnové politice Spojeného království.¹²¹

(<http://blogs.telegraph.co.uk/finance/andrewlilico/100026646/an-independent-scotland-would-have-to-join-the-euro-heres-why-and-what-it-means/>, 18. 3. 2014).

¹¹⁸ The Scottish Government: 2013. Fiscal Commission Working Group – First Report – Macroeconomic Framework. www.scotland.gov.uk/Resource/0041/00414291.pdf, p. 127.

¹¹⁹ MacNab, Scott: 2013. “Independent Scotland needs its own currency”. *The Scotsman*, 21. 2. 2013 (<http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/independent-scotland-needs-its-own-currency-1-2801923>, 18. 3. 2014).

¹²⁰ The Scottish Government: 2013. Fiscal Commission Working Group – First Report – Macroeconomic Framework. www.scotland.gov.uk/Resource/0041/00414291.pdf, p. 124.

¹²¹ Molski, Henry: 2013. Scotland’s Secession Vote: Indecisive Independence. *The Huffington Post*, 7. 9. 2013 (http://www.huffingtonpost.com/2013/09/05/scotland-secession--vote_n_3876007.html, 5. 4. 2014).

4.3 Majetkové vypořádání se

Pozemní hranice mezi Skotskem a Anglií je neměnná od roku 1237, jediným sporným územím býval Berwick-on-Tweed, který dnes patří Anglii. Během 70. let 20. století se objevila hnutí za *home rule* na orknejských a shetlandských ostrovech, která však brzy zanikla a dnes jsou tyto ostrovy považovány za součást Skotska. Problémy se však naskytou při určování mořské hranice, která určí vlastnictví ropných a plynových ložisek skrytých na mořském dně. Ta bude pravděpodobně muset být určena Mezinárodním soudním dvorem či jiným arbitrem.¹²²

Taktéž bude muset být rozhodnuto o rozdělení movitého i nemovitého majetku, autorských práv, státního dluhu atd. Toto dělení může být ošidné v tom smyslu, že Skotové mohou tvrdit, že veřejný dluh byl způsoben britskou vládou nebo že infrastruktura a budovy ve Spojeném království byly vystaveny i z daní skotských daňových poplatníků a že v minulosti Skotsko dostávalo méně financí než by mělo. Zároveň Spojené království může oponovat tím, že v některých letech Skotsko utratilo více z veřejných peněz, než zde bylo vybráno na daních.¹²³

4.4 Otázka státního dluhu

Stane-li se Skotsko novým státem a nebude-li považováno za následnický stát, což je status, který s největší pravděpodobností připadne zbytku Spojeného království, je možné, že by se vyvázalo z mezinárodních závazků Spojeného království a možná i ze splácení státního dluhu Spojeného království, protože bude požívat výhod *tabula rasa*. Otázka splácení státního dluhu Spojeného království zůstává nevyřešena.¹²⁴

Precedens v této problematice lze najít např. v secesi Pákistánu od Indie v roce 1947, kdy se Pákistán odmítl podílet na splácení indického státního dluhu. Zároveň ale Irská republika, která se oddělila od Spojeného království, souhlasila s podílením se na splácení státního dluhu Spojeného království.¹²⁵ Alex Salmond již varoval vládu

¹²² Keating 2009, p. 86-87.

¹²³ Ibidem, p. 86-87.

¹²⁴ Qvortrup, Matt: 2013. New development: Comparative perspectives on political divorce settlements – what happens when a country secedes? *Public money & management*, Vol. 33, No. 4, p. 307-308.

¹²⁵ Ibidem, p. 307-308.

Spojeného království, že neponechá-li Skotsku po osamostatnění nějaké výhody, např. libru jako skotskou měnu, nebude se Skotsko podílet na splácení státního dluhu.¹²⁶

4.5 Skotská ekonomika

V 19. století pro unii mluvila ekonomická realita té doby, protože těžký průmysl ve Skotsku na trzích impéria prosperoval a navíc unie přinášela Skotsku výhody volného trhu. Po první světové válce v době meziválečné velké krize však těžký průmysl utrpěl, přestal být výdělečný a Skotsko doufalo v pomoc vlády ve formě tarifní ochrany a propojení podniků v konglomeráty a kartely. Skotsko se stalo ekonomicky závislé na Spojeném království.¹²⁷ Od 70. let 20. století dochází k obnovování skotského nacionalismu a je větší důraz kladen na politiku Skotů v rámci unie.¹²⁸

Skotsko je na tom finančně lépe než zbytek Spojeného království, a proto by se skotská vláda lépe postarala o své občany, např. skrze štedřejší penzijní a sociální zajištění Skotů. Samostatnost by Skotsko ekonomicky posílila a vzniklo by více pracovních míst, tudíž by se Skoti nemuseli stěhovat do Anglie kvůli práci. Tímto by Skotsko ani nepřicházelo o obyvatelstvo a Skotsko by mohlo začít populačně růst. Westminsterská vláda dle podporovatelů skotské samostatnosti nezajišťuje dostatečnou sociální ochranu Skotů, a proto by dle nich bylo lepší, kdyby se o toto Skotsko postaralo samo.¹²⁹

Ve Spojeném království je přítomna nerovnost, na kterou doplácí Skotsko. Spojené království má být dle Daniela Dorlinga z *the University of Sheffield* čtvrtou zemí rozvinutého světa, dle OECD šestou, kde je největší nerovnost mezi příjmy chudých a bohatých obyvatel. Horních 10 % nejbohatších obyvatel má odhadem až čtyřikrát více bohatství než ostatní. Navíc dochází ke snižování příjmů pracujících lidí. Vláda však tento problém neřeší, protože se jí tento problém osobně netýká. *Yes Scotland* věří, že samostatné Skotsko se minimálně pokusí tento problém řešit, např.

¹²⁶ MacNab, Scott: 2014. Scottish independence: Salmond gives debt warning. *The Scotsman*, 13. 2. 2014 (<http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/scottish-independence-salmond-gives-debt-warning-1-3305302>, 15. 3. 2014).

¹²⁷ Keating 2009, p. 49.

¹²⁸ Ibidem, p. 77.

¹²⁹ Dempsey, Peter: 2013. Scotland has got what it takes to build a fairer and affordable welfare system. *Yes Scotland*, 27. 5. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/scotland-has-got-what-it-takes-build-fairer-and-affordable-welfare-system>, 16. 3. 2014).

politikou zaměstnanosti nebo stanovením vyššího minimálního platu.¹³⁰ Konzervativci naopak mají v úmyslu více seškrtnat výdaje na sociální zajištění, vyhrájí-li volby v roce 2015. Peníze, které budou ušetřeny tímto způsobem, mají podpořit zdravotnictví a školství.¹³¹

Skotská ekonomika si devolucí polepšila a se získáním plné nezávislosti by Skotsko mohlo uvést v působení další politická opatření, která by situaci skotských občanů zlepšila. Skotská vláda by se mohla zaměřit na regionální a sociální nerovnost, daňovou politikou podpořit růst firem, export, manufakturní výrobu a inovace. Mohla by podpořit zemědělství a rybolov a taktéž by se mohla zasadit o efektivnější nakládání se zdroji a zavést opatření na zachování čistoty životního prostředí. Politika westminsterské vlády totiž nezohledňuje skotská specifika.¹³²

4.6 Boj s chudobou a nezaměstnaností

Zničení *welfare* systému ve Spojeném království je právě jedním z největších důvodů pro osamostatnění Skotska. Zástupci *Yes Scotland* věří, že Skotsko by bylo spravedlivější a starostlivější zemí. Britští politici dle nich považují veřejné služby za zbytečný výdaj. Ve Spojeném království jsou bohatství a příležitosti nerovnoměrně rozloženy.¹³³ Podporovatelé samostatného Skotska věří, že osamostatněním by Skotům stoupl životní standard. Ve Skotsku je oproti jiným vyspělým zemím vysoký počet dětí žijících v podmínkách chudoby, konkrétně jde o 21 % dětí.¹³⁴

Chudoba se nejčastěji měří dle příjmů domácnosti. Aby byla domácnost považována za ohroženou chudobou, její příjem musí být nižší než 60 % průměrného

¹³⁰ Gallagher, Cailean – McDonald, Stuart: 2013. UK inequality is no „myth“ despite what Tories say. *Yes Scotland*, 16. 12. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/uk-inequality-no-myth-despite-what-tories-say>, 17. 3. 2014).

¹³¹ Lafferty, Sean: 2013. More Westminster welfare cuts show why Yes is better for Scotland. *Yes Scotland*, 13. 12. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/more-westminster-welfare-cuts-show-why-yes-better-scotland>, 17. 3. 2014).

¹³² McDonald, Stuart: 2013. Positive choices and a better future with Yes. *Yes Scotland*, 19. 11. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/positive-choices-and-better-future-yes>, 15. 3. 2014).

¹³³ Gilmartin, Kevin: 2013. Independent Scotland can create a fairer welfare state – and better country. *Yes Scotland*, 13. 6. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/independent-scotland-can-create-fairer-welfare-state-and-better-country>, 15. 3. 2014).

¹³⁴ Gallagher, Cailean: 2013. Westminster isn't working. *Yes Scotland*, 25. 1. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/westminster-isnt-working-0>, 15. 3. 2014).

příjmu domácností ve Spojeném království. Dále ještě bývají zohledněny další skutečnosti, např. počet členů domácnosti a její složení dle věku a pohlaví. V roce 2010 byla hranice chudoby stanovena na 250 liber týdně pro bezdětný pár, 125 liber pro dospělé osobu, 301 liber pro pár se dvěma dětmi, 211 liber pro jednoho rodiče se dvěma dětmi. Počet dětí žijících v podmínkách chudoby je ve Skotsku o 7 % nižší než ve zbytku Spojeného království. Ještě před deseti lety byla tato skupina dětí ve Skotsku početnější než ve zbytku Spojeného království, konkrétně to bylo 31 % dětí (viz Přílohy – Graf 1). Tyto procentuální hodnoty jsou tvořeny na základě příjmu domácnosti po odečtení nákladů na bydlení. Změna mohla být způsobena tím, že náklady na bydlení v Anglii a Walesu vzrostly, bydlení je tam o 25 % nákladnější než ve Skotsku. Před deseti lety tam bylo bydlení jen o 10 % nákladnější než ve Skotsku. Levnější bydlení je tedy pro Skotsko způsob boje proti chudobě. Dalším důvodem pro pokles chudoby je to, že kvůli vyšší nezaměstnanosti poklesl i průměrný příjem domácností ve Spojeném království z 373 na 358 liber, tímto kouzlením s čísly míra chudoby „poklesla“. Nezaměstnanost Skotů od roku 2008 do roku 2012 vzrostla o 80 % (viz Přílohy – Graf 2).¹³⁵

Odpůrci samostatnosti Skotska jsou přesvědčení, že prosperita samostatného Skotska. Skotsko se však chce osamostatnit proto, aby jeho vláda byla schopna provést reformy a podpořit ekonomiku země, což se westminsterské vládě nedaří, nebo k těmto krokům nemá vůli. Prosperita země by byla navíc podpořena i příjmy z ropy, tudíž není třeba se obávat osamostatnění. Někteří dokonce věří, že Skotsko by se stalo konkurentem Spojeného království, zejména pokud by např. skotská vláda nastavila obchodní podmínky a daně tak, že by nalákala investory. Samostatné Skotsko by se mohlo přidat do skupiny bohatých severoevropských zemí a ve své prosperitě by mohlo předčít Spojené království.¹³⁶

Osamostatnění Skotska přinese nová pracovní místa v byrokratickém aparátu a na diplomatických pozicích a politikům větší pravomoci, jelikož na ně již nebude nikdo dohlížet. Taktéž menší firmy by mohly ze samostatnosti těžit, jelikož by jim ubyla konkurence, která by zmizela za nově vzniklou státní hranicí. Navíc v případě, že

¹³⁵ Joseph Rowntree Foundation. Monitoring poverty and social exclusion in Scotland 2013. January 2013 (<http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/poverty-exclusion-scotland-summary.pdf>), p. 1-3.

¹³⁶ Preston 2008, p. 723-724.

by Skotsko nezískalo svolení Spojeného království nadále využívat libru jako svou měnu, vznikly by britským firmám větší transakční náklady a nebyly by tolik konkurenceschopné na skotském trhu.¹³⁷

4.7 Skotská ropa

Od roku 1964 bylo ze Severního moře vytěženo na 42 mld. barelů ropy. V současnosti se odhaduje, že je v ložiscích Severního moře až na 24 mld. barelů ropy, což by při využití současných technologií mohlo vydržet až na 40 let těžby ropy. V roce 2012 dokázala ropa ze Severního moře pokrýt 67 % a zemní plyn ze Severního moře 53 % poptávky ve Spojeném království. Těžba ropy v Severním moři však dosáhla svého vrcholu v roce 1999. Od této doby produkce ropy i zemního plynu klesají (viz Přílohy – Graf 4) a s ní i výdělky. V posledních letech se ropný průmysl ve Spojeném království potýká s potřebou investovat do zastaralé infrastruktury a bezpečnostních opatření, která byla zpřísněna v roce 2010 po nehodě v Mexickém zálivu. Další investice jsou potřebné pro průzkum nových vrtů, které ještě nejsou využívány. Riziko závislosti na výnosech z ropy představuje nestálost její ceny (viz Přílohy – Graf 5). Alex Salmond však věří, že toto nebezpečí Skotsko překoná pomocí státního suverénního fondu, kam bude každým rokem odvádět 10 % z výnosů z ropy a zemního plynu. Salmond se zde opět inspirovává ve Skandinávii.¹³⁸

Ačkoliv v roce 2013 dosáhly finance investované do průzkumu ložisek rekordní hranice 14,4 mld. liber, došlo k navrtání pouhých 15 vrtů, čímž došlo ke vzrůstu nákladů na těžbu ropy ze Severního moře o 15 % a zároveň ke snížení výnosů z jejího prodeje. Kvůli zdražení nákladů na těžbu však toto podnikání přestává být pro firmy tolik výhodné. Ve Spojeném království těží ropu a zemní plyn soukromé firmy s licenci, které ze svých výnosů odvádějí daně. V letech 2012 až 2013 činil výnos na daních

¹³⁷ Pavković, Aleksandar: 2014. Europe's fragmented future. *Aljazeera*, 5. 4. 2014 (<http://america.aljazeera.com/opinions/2014/4/secession-europecrimeascotlandquebec.html>, 7. 4. 2014).

¹³⁸ British Broadcasting Corporation. North Sea oil: Facts and figures. *BBC*, 24. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26326117>, 5. 4. 2014).

z prodeje ropy ve Spojeném království 6,5 mld. liber. Očekávaný výnos pro rok 2014 činí jen 5 mld. liber.¹³⁹

4.8 Obstrukce ze strany ostrovů

Orknejské a Shetlandské ostrovy a Vnější Hebridy hrozí, že v případě osamostatnění Skotska by zůstaly součástí Spojeného království, nebo dokonce, že by ohlásily osamostatnění. Jako podmínku pro setrvání v rámci skotského státu požadují větší podíly ze surovinových nalezišť v Severním moři. Ostrovy nejsou příznivci skotské samostatnosti a podporují spíše westminsterskou vládu. Ostrovy nepodpořily ani pokus o devoluci Skotska v roce 1979. Toto je možná dáno i tím, že součástí Skotska se staly až v 15. století, do té doby patřily Norsku. Ostrovy se tedy budou snažit zajistit si výměnou za setrvání v rámci Skotska výhodnější podmínky.¹⁴⁰

Politici představitelé těchto tří ostrovních celků se začali domlouvat na postoji k osamostatnění Skotska a na vlastním *home rule*. Osamostatnění Skotska nabízí ostrovanům možnost vyjednat si nové politické urovnání. Pro ostrovany se zdá být Londýn i Edinburgh odcizený. Modelem se pro ně staly ostrov Man a Falklandské a Normanské ostrovy, které náleží Spojenému království, ale jsou na jeho vládě nezávislé, a dánské Faerské ostrovy. Zmíněné ostrovy by chtěly minimálně získat kontrolu nad rybolovem, zdravotnictvím a sociálními věcmi a nad mořským dnem a profitovat z alternativních zdrojů energie.¹⁴¹

4.9 Pokračování procesu devoluce

The Scottish Secretary Michael Moore věří, že zůstane-li Skotsko v unii, bude mu umožněno pokračovat v procesu devoluce. O další devoluci se však dle něj mají

¹³⁹ Fraser, Douglas: 2014. Oil and gas industry faces „biggest challenge in 50 years“. *BBC*, 25. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-business-26337438>, 5. 4. 2014).

¹⁴⁰ Johnson, Simon: 2012. Scotland's oil-rich Northern Isles tell Alex Salmond: We might stay with UK. *The Telegraph*, 19. 3. 2012 (<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/9151646/Scotlands-oil-rich-Northern-Isles-tell-Alex-Salmond-We-might-stay-with-UK.html>, 16. 3. 2014).

¹⁴¹ Carrell, Severin: 2013. Scottish independence: islands consider their own “home rule”. *The Guardian*, 17. 3. 2013 (<http://www.theguardian.com/politics/2013/mar/17/scottish-independence-islands-home-rule>, 16. 3. 2014).

zasadit sami obyvatelé. Nátlakem občanské společnosti mají od vlády Spojeného království získat další pravomoci pro skotský parlament.¹⁴²

Když Skotsko zůstane v unii, bude mít silný parlament a zároveň bude těžit ze stability a síly Spojeného království. Fakt, že devoluce je mezi Skoty populární dokládá to, že separatisté hovoří o samostatnosti jako o přirozeném vyvrcholení procesu devoluce. Podle unionistů jsou však devoluce a osamostatnění odlišné procesy. Dokladem, že britská vláda nadále pokračuje v procesu devoluce Skotska je *Scotland Act 2012*, díky němuž Skotsko získalo větší finanční pravomoci.¹⁴³

4.10 Skotsko členem EU

Velká debata probíhá kolem členství v EU. Skotsko je převážně proevropské, proto lze očekávat, že by mělo zájem o členství v EU. Otázkou však zůstává, jakým způsobem by se členem EU stalo, protože v této situaci neexistuje žádný precedens. Naskýtají se dvě možnosti, buď by mu bylo po secesi od Spojeného království členství *de facto* ponecháno, protože by se automaticky stalo členem EU, anebo by muselo o členství v EU zažádat, což je dlouhodobější proces, který nemusí končit pozitivním výsledkem. Pokud by Skotsko muselo do EU znovu vstoupit jako nový stát, již by nemohlo těžit z výjimek dojednaných Spojeným královstvím při vstupu do EU.¹⁴⁴

Herman Van Rompuy a předseda Evropské komise Jose Manuel Barroso již naznačili, že Skotsko jako samostatný stát by muselo nanovo zažádat o členství v EU. V případě, že by Skotsko muselo vstoupit do EU samostatně a nezdědilo by členství jako následnický stát po Spojeném království, přišlo by o výjimky dojednané Spojeným královstvím, mezi něž patří i to, že nevstoupí do eurozóny. Skotsko by tedy muselo dříve či později přijmout euro, nedojednalo-li by si pro sebe taktéž výjimku. SNP tvrdí, že samostatné Skotsko by v případě potřeby mělo čas na vyjednání vlastních výjimek

¹⁴² Black, Andrew: 2013. Scottish independence: Scotland would be “separate state”. *BBC*, 11. 2. 2013 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-21380288>, 17. 3. 2014).

¹⁴³ Better Together. The choice we face: further devolution vs. separation. <http://bettogether.net/blog/entry/the-choice-we-face-further-devolution-vs.-separation>, 18. 3. 2014.

¹⁴⁴ Keating 2009, p. 90-91.

při vstupu do EU, jelikož by se nestalo samostatným státem ihned po konání referenda, ale až 24. 3. 2016.¹⁴⁵

Dle Alistaira Darlinga, představitele hnutí *Better Together* argumentující proti skotské samostatnosti, by však vstup do EU trval Skotsku déle, než odhaduje představitel SNP Alex Salmond. Darlingovi se zdá být lhůta asi 9 let pravděpodobnější než Salmondův odhad 16 měsíců. Darling své tvrzení zakládá na pozorování délky přístupových jednání zemí, které vstoupily do EU od roku 1995. Těm vstup do EU trval v průměru 9 let. Barosso taktéž prohlásil, že přístupová jednání se Skotskem začnou až tehdy, až bude samostatné, tedy až po 24. 3. 2016.¹⁴⁶

Ačkoliv Alex Salmond tvrdí, že Skotsko může získat výjimku z eurozóny, nejnovější tvrzení EU si stojí za tím, že noví členové budou muset přijmout podmínky členství v EU bezpodmínečně. To znamená, že vstup nebude předcházet žádné větší vyjednávání o podmínkách členství, spíše půjde o přijetí podmínek přistupující zemí. Představitelé EU začali výjimky chápat jako neochotu přijmout zodpovědnost, která se pojí s členstvím v EU. Alex Salmond by rád, aby Skotsku zůstaly všechny výjimky dojednané Spojeným královstvím, díky nimž nemusí do eurozóny a Schengenského prostoru a taktéž má výjimky na DPH některých produktů a též rabat.¹⁴⁷ Skotsko jako samostatný stát a nový člen EU bude nuceno zvýšit DPH u 54 produktů, mezi něž patří například jídlo nebo knihy, které mají v současnosti výjimku, kterou dojednalo Spojené království. Osamostatněním ztratí Skotsko tuto výhodu v EU a životní náklady Skotů se tak prodraží.¹⁴⁸

¹⁴⁵ Johnson, Simon: 2012. Scotland “would have to apply to EU and lose UK’s opt-out after separation”. *The Telegraph*, 6. 12. 2012 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/9726289/Scotland-would-have-to-apply-to-EU-and-lose-UKs-opt-out-after-separation.html>, 18. 3. 2014).

¹⁴⁶ Johnson Simon: 2013. Alistair Darling: Scotland faces nine-year wait to join EU. *The Telegraph*, 8. 2. 2013 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/9856083/Alistair-Darling-Scotland-faces-nine-year-wait-to-join-EU.html>, 17. 3. 2014).

¹⁴⁷ Johnson, Simon: 2013. Independent Scotland would have to accept the EU template. *The Telegraph*, 1. 11. 2013 (<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/10418890/Independent-Scotland-would-have-to-accept-the-EU-template.html>, 15. 3. 2014).

¹⁴⁸ Better Together. EU warns of separate Scotland VAT bombshell. <http://www.bettertogether.net/blog/entry/eu-warns-of-separate-scotland-vat-bombshell>, 15. 3. 2014.

Referendum o secesi Skotska je s obavami sledováno Španělskem, ve kterém se nacházejí dvě oblasti, které se chtějí osamostatnit, Baskicko a Katalánsko. Dění ve Skotsku se může stát precedentem pro další regiony v Evropě, které usilují o samostatnost.¹⁴⁹ Důležitým bodem v této diskusi se stalo členství v EU a dalších mezinárodních organizacích. Stalo-li by se Skotsko automaticky členem mezinárodních organizací, kterých je Spojené království v současnosti členem, vznikl by důležitý precedens. Nově vzniklé státy by tak v budoucnu mohly též požadovat automatické členství v mezinárodních organizacích. S tímto má problém Španělsko, které by mohlo v EU dělat Skotsku problémy.¹⁵⁰ Španělský premiér Mariano Rajoy řekl, že osamostatní-li se region od členského státu EU, tak opouští i EU. Nově vzniklý stát tak bude muset zahájit přístupová jednání do EU a stávající členové EU budou muset s jeho přijetím souhlasit. Názor španělského premiéra se shoduje i se stanoviskem EU. Vyjádření španělského premiéra však není jen varováním určeným pro Skotsko, ale i pro španělské regiony, které usilují o nezávislost. Zastánci kampaně *Yes Scotland* naopak poukazují na fakt, že Skotsko je již od roku 1973 součástí EHS, respektive ES a EU.¹⁵¹

Podporovatelé osamostatnění Skotska argumentují tím, že teprve samostatné členství Skotska v EU umožní Skotsku plně těžit z výhod členství v EU a též bude mít možnost hlasovat a i vyjadřovat se k politikám. V minulosti se totiž stávalo, že zástupci Spojeného království v EU neartikulovali zájmy Skotska, například v oblasti rybolovné a zemědělské politiky. Je pravděpodobné, že EU se bude snažit usnadnit přijetí Skotska jako samostatného státu do EU, protože jinak by mohlo dojít k narušení jednotného evropského trhu. Naopak hrozbou pro členství Skotska v EU je, kdyby se diskutované referendum o výstupu Spojeného království z EU opravdu uskutečnilo a to ještě před osamostatněním Skotska a výsledek by vedl k výstupu Spojeného království z EU.

¹⁴⁹ Torrance, David: 2012. Scotland Leeds charge as Europe's separatists push for chase. *CNN*, 24. 10. 2012 (<http://edition.cnn.com/2012/10/19/world/europe/europe-independence-movement/>, 5. 4. 2014).

¹⁵⁰ Robertson, George: 2014. Scotland secession could lead to re-Balkanization of Europe. *The Washington Post*, 6. 1. 2014 (http://www.washingtonpost.com/opinions/scotland-secession-could-lead-to-re-balkanization-of-europe/2014/01/05/df076e94-578e-11e3-8304-caf30787c0a9_story.html, 5. 4. 2014).

¹⁵¹ British Broadcasting Corporation, The. Scottish independence: Mariano Rajoy says Scotland would be „outside EU“. *BBC*, 28. 11. 2013 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-25132026>, 5. 4. 2014).

V současnosti se však toto referendum o výstupu Spojeného království neplánuje, a proto je nepravděpodobné, že by se stihlo konat ještě v době před referendem o secesi Skotska, které připadá na 18. 9. 2014.¹⁵²

SNP je pro EU a podporuje mezivládní model, v němž hlavní role zůstává národním vládám, nikoliv supranacionální model. SNP však nesouhlasila se Smlouvou o Ústavě pro Evropu (2003/2004) a s Lisabonskou smlouvou (2007/2009) kvůli pro Skotsko nevýhodné rybolovné politice.¹⁵³

4.11 Spojené království v mezinárodních vztazích

Secese Skotska by ovlivnila tzv. *special relationship* Spojeného království a USA. Spojené království by se stalo po osamostatnění Skotska vojensky slabší a v Evropě by vznikl další malý stát, který by nijak zásadně nepřispěl k udržení globální bezpečnosti. Alex Salmond z SNP se nechal slyšet, že samostatné Skotsko by nemělo zájem o členství v NATO a skotská armáda by čítala jen 8 000 až 10 000 vojáků. Oslabení Spojeného království by dokonce i mohlo mít negativní vliv na jeho stálé křeslo v Radě bezpečnosti OSN, pokud by došlo k její reformě.¹⁵⁴

Na území Skotska se nacházejí britské základny s jadernými ponorkami Trident. Alex Salmond se však nechal slyšet, že si nepřeje, aby Skotsko bylo zemí s jaderným arzenálem. Případné osamostatnění Skotska by tedy znamenalo nutnost přestěhování britských vojenských základen. Spojenému království by tak vznikl problém s dohlížením na bezpečnost v severním Atlantském oceánu, k čemuž se zavázalo v rámci NATO.¹⁵⁵ Některé plány navíc se členstvím samostatného Skotska v NATO nepočítají.

¹⁵² Stuart McDonald: 2014. Common sense on Scotland and the EU. Yes Scotland, 25. 2. 2014 (<http://www.yesscotland.net/news/common-sense-scotland-and-eu>, 20. 2. 2014).

¹⁵³ Keating 2009, p. 59.

¹⁵⁴ Washington Post, The. Scottish independence vote is part of worrying trend. *WP*, 31. 10. 2012 (http://www.washingtonpost.com/opinions/scottish-independence-vote-is-part-of-worrying-trend/2012/10/30/4c320fb2-1896-11e2-a55c-39408f8e6a4b_story.html, 5. 4. 2014).

¹⁵⁵ Wimpres, Chris: 2012. Scottish Independence: Cameron Warns On UN Security Council Place. *The Huffington Post*, 16. 2. 2012 (http://www.huffingtonpost.co.uk/2012/02/15/scottish-independence-cameron-un-security-council_n_1279408.html, 8. 4. 2014).

5. Zdroje skotského regionalismu

Skotskou samostatnost podporuje množství politických stran a zájmových skupin, které není možné všechny popsat. V následujících podkapitolách jsou zmíněny nejvýznamnější subjekty, které mají potenciálně největší vliv. Seznam významnějších podporovatelů samostatného Skotska je uveden na webové stránce *Scottish Independence Referendum Guide*¹⁵⁶.

5.1 Politické strany

5.1.1 The Scottish National Party

SNP je sociálně-demokratickou stranou, která se snaží svou činností již 70 let podpořit samostatnost Skotska. SNP má své kořeny u *home rule* podporujících organizací z 20. let 20. století. Předchůdce SNP byla *the National Party of Scotland*, která vznikla v roce 1928 spojením *the Scots National League*, *the Glasgow University Scottish Nationalist Association* a *the Scottish National Movement*. SNP v dnešní podobě vznikla v roce 1934, kdy došlo k propojení *the National Party* a *the Scottish Party*. Rok 2007 představoval pro SNP rok úspěchu, jelikož SNP získala největší počet křesel, konkrétně 47, ve skotském parlamentu ze všech kandidujících politických stran (viz Přílohy – Graf 3). Dalším zlomovým rokem se stal rok 2011, kdy SNP ve volbách do skotského parlamentu získala většinu křesel, konkrétně 69.¹⁵⁷

V 80. a 90. letech se skotští nacionalisté přikláněli k levici a podporovali *home rule*, protože se chtěli zbavit vlivu thatcherismu. Po získání vlastního parlamentu se ve Skotsku objevila v souvislosti s požadavky na získání nezávislosti nová otázka a to, zda odtržení od Spojeného království skutečně bude pro Skotsko prospěšné, nebo zda bohatě postačuje vlastní parlament. Jedním z argumentů pro osamostatnění se je, že Skotsko by mělo možnost více následovat své spíše levicové a proevropské smýšlení. Thompson však tvrdí, že názor, že Skotsko je více rovnostářské a levicové a proevropské než je zbytek Spojeného království, je jen legenda.¹⁵⁸ Ve snaze o nalezení alternativy k osamostatnění Skotska byla ve Westminsteru navržena maximální devoluce, která by skotskému parlamentu předala pravomoci ohledně daní, ze kterých

¹⁵⁶ Viz <http://www.scottishindependencereferendum.info/yesgroups.html>.

¹⁵⁷ SNP. About us. <http://www.snp.org/about-us>, 22. 3. 2014.

¹⁵⁸ Thompson, Richard: 2010. The SNP and the “new politics”. *Soundings*, No. 45, p. 46.

by Westminster dostal jen příspěvek určený na celobritské záležitosti, ze kterých logicky těží i Skotsko.¹⁵⁹

Samostatné Skotsko bude dle SNP úspěšnější a hlavně bude moci dělat vlastní rozhodnutí. Ambiciózní mladí lidé nebudou muset opouštět Skotsko, aby naplnili své sny. SNP věří, že všechny benefity si Skotsko se svým osamostatněním ponechá a navíc díky samostatnosti přibudou další.¹⁶⁰ Svou rétoriku SNP podporuje kampaní, kterou má na své webové stránce. Pod záložkou „Referendum“ se lze kliknutím na položku „What’s in it for me?“ dostat k informacím zacíleným na věkové a sociální skupiny, takže každý Skot se může dozvědět, proč je samostatnost Skotska pro něj výhodná a důležitá.

SNP je víceméně politická strana zaměřující se na jedno téma, samostatnost Skotska, která zaznamenala úspěch ve své politice a v současnosti se blíží svému cíli, protože dosáhla toho, že bylo naplánováno referendum o osamostatnění Skotska. SNP se potýkala během své existence se dvěma tábory, které se v ní utvořily: zatímco fundamentalistický tábor požadoval, aby se SNP zajímala jen o to, jak dosáhnout nezávislosti Skotska, tábor gradualistů vyznával postupné osamostatňování např. skrze devoluci.¹⁶¹

Podíváme-li se na argumenty pro samostatnost vyložené v předchozí kapitole, můžeme si povšimnout, že SNP a její představitel Alex Salmond je velmi optimistický ve svých projevech a vizích o nezávislém Skotsku a neuznává komplikace, které mohou v případě osamostatnění vyvstat. Nejvíce lze toto pozorovat v debatách o skotské měně, Salmond věří, že si Skotsko ponechá libru, a o členství Skotska v EU, které dle Salmonda nebude těžké získat.

Další kritikou SNP může být i fakt, že toto není poprvé, co si dali za cíl získat samostatnost do určitého roku. Počátkem 90. let totiž fundamentalistický tábor SNP vystoupil se sloganem „Scotland Free by ’93“, o kterém můžeme s jistotou říci, že se nevyplnil. Na adresu tohoto sloganu navíc skotský politik Donald Dewar trefně poznamenal, že jde o dobře se rýmující slogan, který bude možno zrecyklovat každých

¹⁵⁹ Macwhirter, Iain: 2011. Restless nation: Two questions, one winner. *Public Finance*, December, p. 17.

¹⁶⁰ SNP. The new Scotland. <http://www.snp.org/referendum/the-new-scotland>, 22. 3. 2014.

¹⁶¹ Black, Andrew: 2012. Scottish National Party profile. *BBC*, 11. 1. 2012 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-13315752>, 22. 3. 2014).

10 let. V podobném duchu se nesl i následující slogan „*Nationalist heaven by '007*“, který počítal se samostatností Skotska do roku 2007 a zároveň narážel na podporovatele skotské samostatnosti a představitele Jamese Bonda Seana Conneryho.¹⁶²

5.1.2 The Socialist Party Scotland

Mezi skupiny, ve kterých je požadavek na nezávislost Skotska nejsilnější, patří mladší generace, radikálové, socialisté a dělníci, kterým se nedaří dobře. Zmíněné skupiny chtějí politickou reprezentaci, která nabídne řešení jejich životní situace a bude zastupovat jejich zájmy. Podpora nezávislosti Skotska se zvětšuje se stupňujícími se úsporami a privatizacemi iniciovanými státem. *Socialist Party* na své webové stránce analyzuje obě verze skotské budoucnosti, které nabízejí odlišné řešení problémů v současnosti hojně debatovaných, avšak kampaň proti samostatnosti Skotska silně kritizuje. Kampaň *Better Together* dle *Socialist Party* nabízí jen další utahování opasků, privatizaci a korporátní hegemonii a používá zastrašovací rétoriku a překrucování faktů za účelem vystrašení skotských zaměstnanců, aby odmítli skotskou samostatnost. *Better Together* nenabízí žádnou jinou budoucnost než jen zachování současného nedostatečného stavu. Strana svou kritiku *Better Together* dokládá i na faktu, že i někteří odpůrci samostatného Skotska zmíněnou kampaň kritizují.¹⁶³

Socialist Party podporuje samostatnost Skotska, protože je to dle ní vůle většiny pracující třídy, tedy jejich voličů. K samostatnému Skotsku vzhlížejí z toho důvodu, že doufají ve zlepšení své životní situace, že dojde k zastavení narůstající chudoby a klesajících průměrných platů. Od obnovení skotského parlamentu jsou Socialisté zastánci pravomocí skotského parlamentu nad ekonomikou, daněmi, minimálními platy, dávkami, penzemi, obranou. Socialisté uznávají, že ne celá voličská základna sdílí jejich pozitivní náhled na samostatnost, ale *Socialist Party* argumentuje, že model nezávislosti, který představuje SNP, by toho ve Skotsku moc nezměnil. Skotsko vyžaduje rozsáhlé změny v sociální politice, čehož chtějí Socialisté v samostatném

¹⁶² McSmith, Andy: 2007. The Big Question: Is Alex Salmond right to believe that Scotland will be independent by 2017? *The Independent*, 13. 11. 2007 (<http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/the-big-question-is-alex-salmond-right-to-believe-that-scotland-will-be-independent-by-2017-400393.html>, 22. 3. 2014).

¹⁶³ Socialist Party Scotland. Trade unions and the socialist case for independence. <http://socialistpartyscotland.org.uk/2014/03/14/trade-unions-socialist-case-independence/>, 26. 3. 2014.

Skotsku dosáhnout. SNP chce dosáhnout větší prosperity Skotska daňovými úlevami pro korporace, SNP nesouhlasí se státním vlastnictvím ropného průmyslu a obecně podporuje kapitalismus. Kapitalismus však Socialisté vidí jako mezinárodní systém vykořisťování, který ovládají bohatí skrze firmy a pracovní místa. Kapitalismus generuje zisk jen pro velké firmy a nehledí na sociální potřeby svých zaměstnanců. Socialisté naopak chtějí státní vlastnictví ropy, většiny ekonomiky a bank, což má přispět k reformě a zvýšení životní úrovně pracujících.¹⁶⁴

Mnoho levicově smýšlejících Skotů, kteří podporují nezávislost Skotska, vzhlížejí ke skandinávským zemím, ve kterých vidí spravedlivější formu kapitalismu, kterou by chtěli zavést i ve Skotsku. Svůj model založený na skandinávském systému¹⁶⁵ nazývají *common weal*, blahobyt pro všechny. Chudoba a nerovnost ve Skotsku způsobená kapitalismem, který parazituje na pracující třídě, bude podle nich ukončena jen tehdy, kdy dojde k zestátnění ekonomiky, bank, průmyslu a ropy.¹⁶⁶

5.1.2.1 Common weal

Common weal je idea sdíleného bohatství a blahobytu, kdy se nikdo necítí odstrčen na druhé místo. Jde o marxistickou myšlenku, že všichni budou pracovat, aby se všichni měli dobře, ne jen několik vybraných, kteří pak stírají bohatství a prostředky, ale dále je nevyužívají pro prospěch dalších lidí. Skotská ekonomika je nevyvážená, protože preferuje korporace, které nabízejí jen málo placené práce, které nepotřebují speciální vyučení. Aby se situace Skotska zlepšila, bylo by třeba, aby vláda podpořila vlastní podniky, ne multinárodní korporace, a vlastní produkty pak vyvážet do světa. Vytvořením množství kvalifikovaných pracovních pozic s vyšším platem a stanovením minimálního platu a ustanovením progresivní daně bude možno vyřešit problém chudoby. Téměř tři ze čtyř Skotů má roční příjem nižší než je průměrný příjem

¹⁶⁴ Socialist party Scotland. 10 questions on socialism and the independence referendum. <http://socialistpartyscotland.org.uk/2014/03/05/10-questions-socialism-independence-referendum/>

¹⁶⁵ Je však důležité podotknout, že i Skandinávie, která je zde chápána jako příklad ideálního zřízení, se potýká s nezaměstnaností mladých lidí a s nutností škrťů ve státních výdajích.

¹⁶⁶ Socialist Party Scotland. Do the Nordic countries offer a model for Scotland? <http://socialistpartyscotland.org.uk/2013/05/29/do-the-nordic-countries-offer-a-model-for-scotland/>, 31. 3. 2014.

ve Spojeném království. Vina je však neprávem svalována na snadné terče, na imigranty a další, čímž je podporována ve společnosti nedůvěra a nenávisť.¹⁶⁷

5.1.3 The Scottish Green Party

The Scottish Green Party podporuje nezávislost Skotska, její cílovou skupinou jsou nerozhodnutí voliči, kterým se bude snažit vyložit, proč je samostatnost pro Skotsko lepší. Britská vláda dle *Scottish Green Party* nereprezentuje skotské hodnoty.¹⁶⁸ Skotsko v posledních letech zažilo nebyvalé zneužívání lidí i přírodních zdrojů, což vedlo k rozevření nůžek mezi chudými a bohatými občany a navíc i k ničení našeho životního prostředí, na kterém jsou lidé závislí a které potřebují ke kvalitnímu životu. Zelení požadují decentralizaci v rámci Skotska a požadují psanou ústavu ještě před koncem roku 2014.¹⁶⁹

Zelení jsou hlavními partnery SNP v oficiální kampani *Yes Scotland*. Zelení se však odlišují od SNP v otázkách ohledně vzdálenější budoucnosti. Zelení uvažují o vlastní skotské měně, na rozdíl od SNP, která chce zachovat libru. Zelení se však nestaví příliš optimisticky k vidině vydělávání na ložiscích ropy a zemního plynu, protože se snaží snižovat počet emisí vypouštěných do atmosféry. Dle *Scottish Green Party* se jim podaří lépe dosáhnout svých environmentálních cílů, bude-li Skotsko samostatné.¹⁷⁰

5.2 Kampaně a *grassroots* iniciativy

5.2.1 The Radical Independence Campaign

The Radical Independence Campaign byla založena v roce 2012. Jejím účelem je podpořit samostatnost Skotska v referendu 2014, avšak nespecifikuje, co dále

¹⁶⁷ Common Weal. What is common weal? <http://allofusfirst.org/what-is-common-weal/>, 2. 4. 2014.

¹⁶⁸ BBC. Scottish independence: Scottish Green Party launches “Yes” campaign. <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-24947122>, 22. 3. 2014.

¹⁶⁹ Scottish Greens. Green Yes. <http://www.scottishgreens.org.uk/wp-content/uploads/downloads/2013/11/Green-Yes-document.pdf>, p. 2, 5

¹⁷⁰ MacNab, Scott: 2013. Scottish independence: Greens go their own way. *The Scotsman*, 15. 11. 2013 (<http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/scottish-independence-greens-go-their-own-way-1-3189981>, 27. 3. 2014).

požaduje, nebo jak si představuje samostatné Skotsko. SNP prý potřebuje RIC, která dodává SNP trochu levičáckou fasádu, kterou SNP potřebuje.¹⁷¹

Kampaň *Better Together* hanlivě popisuje RIC jako pravou tvář nezávislosti Skotska a SNP popisuje jako skryté radikály. Členové RIC nejsou sdružení v jedné politické straně a nejsou asi součástí *Yes Campaign*, ale přesto mají celkem hodně podporovatelů a několik místních poboček po Skotsku. RIC chce socialistické Skotsko, chce republiku, ne monarchii, nechce libru a nechce být členem NATO. RIC též podporuje vizi Skotska jako *common weal*, což je koncept spravedlivějšího a rovnějšího Skotska, kde je bohatství a blahobyt sdílen všemi obyvateli. Není proto divu, že je RIC kritizována za utopistické ideje. To zda jsou ideje RIC utopistické či ne a zda se je podaří případně realizovat, však v současnosti důležité není. Mnohem důležitější je fakt, že RIC má potenciál přitáhnout voliče, aby podpořili samostatnost, protože prezentuje samostatnost jako něco, co je v zájmu obyčejných lidí.¹⁷²

Jedním z hesel RIC je „*Britain is for the rich: Scotland can be Ours!*“. Toto heslo se opět zaměřuje na nejchudší obyvatele Skotska. V kampani poukazuje na alarmující ekonomická fakta ohledně Spojeného království ve srovnání se zeměmi v EU nebo s rozvinutými zeměmi obecně. Poukazuje na vysoký počet dětí žijících v chudobě, vysokou míru dětské úmrtnosti, drahé bydlení, dlouhé pracovní doby, pokles platů, nerovnost mezi platy žen a mužů, nerovnost v blahobytu regionů, vysokou míru nedůvěry v politiky a další.¹⁷³ RIC podporuje nezávislost pořádáním meetingů, konferencí, zakládáním místních poboček a podporou nových občanských hnutí s podobnými zájmy. RIC funguje na pomoci dobrovolníků a finančních darech, za které pořizuje propagační materiály a pořádá akce.¹⁷⁴

¹⁷¹ World Socialist Web Site. What is Scotland's Radical Independence Campaign? <https://www.wsws.org/en/articles/2014/01/28/rads-j28.html>, 3. 4. 2014.

¹⁷² Seth-Smith, Niki: 2013. The Radical Independence Campaign could win over the „missing million“. *New Statesman*, 16. 11. 2013 (<http://www.newstatesman.com/politics/2013/11/radical-independence-campaign-could-win-over-missing-million>, 1. 4. 2014).

¹⁷³ RIC. New RIC campaign: “Britain is for the rich: Scotland can be Ours”. <http://radicalindependence.org/2014/02/26/new-ric-campaign-britain-is-for-the-rich-scotland-can-be-ours/>, 1. 4. 2014.

¹⁷⁴ RIC. Mobilising to win: An appeal for financial support. <http://radicalindependence.org/2014/02/09/mobilising-to-win-an-appeal-for-financial-support/>, 1. 4. 2014.

5.2.2 The Scottish Democratic Alliance

The Scottish Democratic Alliance je politická strana, která podporuje obnovení skotské samostatnosti a podporuje zachování lidové demokracie vycházející zdola. SDA se však obává, že z existujících hnutí za samostatnost Skotska se jen rekrutuje další skupina politiků, kterým již nejde o dobro Skotska a jeho obyvatel, ale o vytvoření zmenšené kopie Spojeného království se všemi jeho neduhy, od kterých se chce Skotsko osamostatněním oprostit. Důkazem tohoto špatného směřování je nejen požadavek některých secesi podporujících politiků na ponechání si libry, čímž by Skotsko setrvalo v područí *Bank of England*, ale i zájem o členství v NATO a EU. Podle SDA by všechny tyto zmíněné kroky Skotsko o jeho čerstvě nabytou suverenitu opět připravilo, a proto je SDA nepodporuje.¹⁷⁵

SDA na svých webových stránkách hovoří o vlastní alternativní vizi skotské budoucnosti, která se zakládá na opravdu nezávislé suverenitě Skotska. SDA je proti cizím vojenským základnám na skotském území v době míru a chce podpořit vlastní skotskou měnu a vlastní bankovní systém. Do prvních voleb chce vyslat jen politiky – odborníky, nikoliv profesionální politiky, což je současný trend.¹⁷⁶ SDA slibuje vytvořit pracovní místa, investovat do hromadné dopravy, podpořit potravinovou bezpečnost a finančně dostupné energetické zdroje. SDA nechce povolit privatizaci zdravotnictví a chce podpořit státní vlastnictví pošty a železnice. Strana též chce, aby minimální plat dosahoval výše životního minima, za účelem poskytnutí obyvatelům kvalitnější život. Strana taktéž požaduje, aby Skotsko mělo psanou ústavu, ve které by byla zakotvena lidská práva, a struktura a povinnosti vlády.¹⁷⁷ Srovnáme-li vizi SDA se zmíněnou vizí socialisticky orientovaných stran *common weal*, povšimneme si, že sice nejde o natolik převratnou vizi, která by měla ambice na celkovou změnu systému, ale zároveň ji nelze tak snadno napadnout jako utopistický populistický blud.

5.2.3 Yes Scotland

Kampaň *Yes Scotland* sdružuje občany a podporovatele skotské nezávislosti z různých politických stran. *Yes Scotland* spolupracuje s SNP, *Scottish Green Party*,

¹⁷⁵ SDA. About. <http://www.scottishdemocraticalliance.com/about>, 1. 4. 2014.

¹⁷⁶ Ibidem.

¹⁷⁷ SDA. The SDA Vision for Scotland.

<http://www.scottishdemocraticalliance.com/our-vision>, 2. 4. 2014.

Scottish Socialist Party. Dle kampaně je jedině spravedlivé, když o své budoucnosti rozhodnou obyvatelé Skotska.¹⁷⁸ Kampaně se zaměřuje na tradiční voliče *Labour Party* a na ženy. Ženy jsou údajně více skeptické, jde-li o skotskou nezávislost. Naopak mezi muži dělnické třídy lze najít nejvíce podporovatelů nezávislosti, ale zároveň jde o nejčastější profil občana, který má volební právo, ale voleb se neúčastní, protože nevěří, že by svým hlasem něco ovlivnil. Úkolem kampaně je právě takové (ne)voliče podchytit a přesvědčit je, aby se zúčastnili referenda.¹⁷⁹ Blair Jenkins věří, že tito (ne)voliči by se dali přesvědčit k podpoření samostatnosti Skotska v referendu.¹⁸⁰

V současnosti kampaně trpí ztrátou několika svých předních členů. Tyto okolnosti vedly ke spekulacím, že kampaně začínají docházet finance, což bylo představiteli kampaně dementováno. Dle konkurenční kampaně *Better Together*, prosazující zachování unie, jde o krizi v *Yes Scotland*, která souvisí s tím, že ještě nebyly zveřejněny detaily finančních darů pro *Yes Scotland*. Ránou pro kampaně *Yes Scotland* jsou i množící se spekulace, které tvrdí, že nezávislé Skotsko si nebude moci ponechat libru a v případě, že si ji ponechá, bude nadále závislé na Spojeném království.¹⁸¹ Na svých webových stránkách totiž *Yes Scotland* tvrdí, že Skotsku nemůže nikdo zakázat používání libry, i když uznává, že formální měnová unie je lepší volbou než černé pasažerství. *Yes Scotland* vyzdvihuje minimální transakční náklady při obchodování jako hlavní přednost měnové unie mezi Spojeným královstvím a Skotskem.¹⁸² Problematice skotské měny se více věnuje kapitola 4.2.

¹⁷⁸ Yes Scotland. About Yes Scotland. <http://www.yesscotland.net/about>, 22. 3. 2014.

¹⁷⁹ Carrell, Severin: 2014. Yes Scotland campaigners prepare to make the case for independence. *The Guardian*, 2. 1. 2014 (<http://www.theguardian.com/politics/2014/jan/02/yes-scotland-campaign-independence-blair-jenkins>, 22. 3. 2014).

¹⁸⁰ Bicker, Laura: 2014. On the road with the referendum campaigns. *BBC*, 3. 3. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26391942>, 22. 3. 2014).

¹⁸¹ Cramb, Auslan: 2014. Two more senior figures leave Yes Scotland „top team“. *The Telegraph*, 27. 1. 2014 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/10599097/Two-more-senior-figures-leave-Yes-Scotland-top-team.html>, 23. 3. 2014).

¹⁸² McDonald, Stuart: 2014. Common sense on currency. *Yes Scotland*, 28. 2. 2014 (<http://www.yesscotland.net/news/common-sense-currency>, 24. 3. 2014).

5.2.4 Další *grassroots* iniciativy na podporu skotské samostatnosti

National Collective byla založena v roce 2011 v Edinburghu skupinou umělců a spisovatelů. *National Collective* se snaží na lidi působit prostřednictvím umění a kreativity, vytváří designy plakátů, které podporují samostatnost, a infografiku. Jde o nestranné hnutí, které podporuje samostatnost Skotska, protože jde o jedinečnou možnost vytvořit nový národní stát. *National Collective* se podílí na budování podpory skotské samostatnosti odzvola a podporuje podobná lidová hnutí se stejným cílem. V současnosti se hnutí rozrostlo o několik dalších poboček ve Skotsku. Hnutí podporuje a spolupracuje s *Yes Scotland*.¹⁸³ *National Collective* se za svou činnost setkala s vyhrožováním žalobou a pokusy o umlčení, protože provedla rešerši o aktivitách Iana Taylora, multimilionáře a obchodníka s ropou, který daroval kampani *Better Together* 500 000 liber, a oprášila tak starší informace o jeho osobě, které poukazují na to, že byl v minulosti obviněn z krácení daně, podplácení vlády Saddama Husseina a dalších nekalých praktik. Vzhledem k této aféře se *National Collective* stalo pro mnohé, zejména mladé lidi, věrohodným zdrojem o dění kolem plánovaného referenda.¹⁸⁴

Labour for Independence je další občanské hnutí podporující samostatnost Skotska. Toto hnutí sestává z voličů Labouristů nebo dokonce i z členů Labouristické strany. Labouristická strana věří, že po osamostatnění Skotska bude strana schopna lépe reagovat na potřeby Skotů.¹⁸⁵ Hnutí podporuje spravedlnost, rovnost, *welfare state* a minimální plat odpovídající životnímu minimu ve Spojeném království, respektive ve Skotsku, což by mělo pomoci odstranit chudobu. Hnutí, stejně jako jiná levicová hnutí, podporuje znárodnění přírodních zdrojů, hromadné dopravy a zdravotnictví. *Labour for Independence* je proti nukleárním zbraním, které by chtělo ze Skotska zcela odstranit, protože je považuje za nebezpečné (viz kapitola 4.11).¹⁸⁶

Women for Independence je síť žen podporujících samostatnost Skotska a spolupracujících na kampaních podporujících tento cíl. Tato síť se pokouší zatáhnout ženy do debat o nezávislosti a přesvědčit je, aby v referendu volily. Tato iniciativa tvrdí,

¹⁸³ National Collective. About Us. <http://nationalcollective.com/about-us/>, 2. 4. 2014.

¹⁸⁴ National Collective. We Will Not Be Bullied.

<http://nationalcollective.com/2013/04/18/we-will-not-be-bullied/>, 2. 4. 2014.

¹⁸⁵ Labour for Independence. FAQ. <http://www.labourforindy.com/faq>, 2. 4. 2014.

¹⁸⁶ Labour for Independence. Who we are. <http://www.labourforindy.com/whoweare>, 2. 4. 2014.

že ačkoliv má hlas žen v referendu stejnou váhu jako hlasy mužů, tak v debatách o nezávislosti nejsou slyšet.¹⁸⁷

The Scottish Independence Convention sdružující zástupce různých politických stran a nezávislé podporovatele samostatnosti bylo založeno v roce 2005. Účelem uskupení je propagovat nezávislost a vytvořit platformu pro spolupráci. S uskupením spolupracuje SNP, *the Scottish Green Party*, *the Scottish Socialist Party* a *Solidarity*. Původním úkolem uskupení bylo propagovat referendum, ve kterém by se Skotové mohli rozhodnout o své budoucnosti. Poté, co bylo dosaženo konání referenda, začalo podporovat nezávislost Skotska.¹⁸⁸

5.3 The Scottish National Liberation Army, Tartan Terrorists

SNLA je teroristická skupina podporující samostatnost Skotska. V lednu roku 2012 vyhrožovala prostřednictvím e-mailu, že bude-li se britská vláda vměšovat do referenda o osamostatnění Skotska nebo jeho výsledek neuzná, dojde k teroristickým útokům v Londýně a dalších městech, jako první má být dle teroristů otrávena voda.¹⁸⁹

SNLA byla založena Adamem Busbym po neúspěšném referendu o devoluci Skotska v roce 1979. Adam Busby byl v roce 2010 zatčen a odsouzen ke čtyřem letům ve vězení za šíření poplašné zprávy o bombě. Jeho syn Adam Busby, taktéž člen SNLA, byl v roce 2009 odsouzen k šesti letům za rozesílání nebezpečných balíčků. Další členové SNLA, Steven Robinson a Wayne Cook, byli též uvězněni za otrávení lahví vody a vyhrožování, že otráví dodávky vody v Anglii. Mezi cíle SNLA v minulosti patřili přední političtí představitelé Spojeného království, Margaret Thatcher, princ Charles, princ William a další, kterým byla poštou zaslána bomba. Nikdo však nebyl naštěstí zraněn.¹⁹⁰

¹⁸⁷ Women for Independence. About Us.

http://www.womenforindependence.org/#!about_us/c14e3, 2. 4. 2014.

¹⁸⁸ Scottish Independence Convention. About Us.

<http://www.scottishindependenceconvention.org/about-us.aspx>, 22. 3. 2014.

¹⁸⁹ Cameron, Allison: 2012. Scots extremists in warning over referendum. *Scottish Express*, 22. 1. 2012 (<http://www.express.co.uk/news/uk/297169/Scots-extremists-in-warning-over-referendum>, 22. 3. 2014).

¹⁹⁰ Ibidem.

Zajímavou okolností je, že terčem SNLA se stal i Alex Salmond a sídlo SNP, ačkoliv SNP i SNLA podporují samostatné Skotsko.¹⁹¹ Vysvětlení poskytuje *The Scottish Separatist Group*, která je úzce provázaná s existencí SNLA. Odmítá činnost SNP, kterou považuje za kolaboranty, kteří skotský nacionalismus jen předstírají. Skupina byla vytvořena v roce 1995 sympatizanty se SNLA i jejími členy. Jde o nacionalistickou republikánskou skupinu, která SNLA politicky podporuje.¹⁹²

¹⁹¹ Carrell, Severin: 2013. Scottish separatist Adam Busby to be extradited over terror Charles. *The Guardian*, 30. 7. 2013 (<http://www.theguardian.com/uk-news/2013/jul/30/scottish-separatist-adam-busby-extradition>, 22. 3. 2014).

¹⁹² Jamaluddin, Syed: 2008. *Formation of Republic of Jinnahpur*. Bloomington, iUniverse, p. 158.

Závěr

V září 2013, rok před konáním referenda o nezávislosti Skotska na Spojeném království, vyšla zpráva, že podle průzkumu veřejného mínění by byla pro nezávislost jen asi jedna třetina z 5,3 milionů Skotů. Michael Keating, vyučující na *University of Aberdeen*, tvrdí, že průzkumy veřejného mínění se v posledních dvaceti letech konstantně pohybují kolem 30 % pro samostatnost Skotska. Nepředpokládá proto, že by došlo k tak výraznému nárůstu podporovatelů osamostatnění v referendu plánovaném na 18. 9. 2014, že by skutečně došlo k secesi Skotska. Podle něj totiž stav po devoluci mnoha Skotům vyhovuje, a proto již nemají potřebu se dále osamostatňovat. V případě, že by se Skotsko mělo odtrhnout od Spojeného království, bylo by nutno dohodnout se, jak rozdělit přibližně 24 miliard barelů ropy, které se nacházejí v Severním moři ve skotském teritoriu. A to by nebyla jediná věc, o kterou by se muselo Skotsko a Spojené království podělit. Alex Salmond, představitel *Scottish National Party*, věří, že Skotsko jako stát by bylo bohaté díky ropným ložiskům, bylo by pro-EU a více rovnostářské. Taktéž si představuje, že hlavou státu by nadále zůstala královna Alžběta II. a i měna by se neměnila, Skotsko by nadále používalo libru.¹⁹³

Regionalistické myšlenky vznikly ve Skotsku již v roce 1707, kdy došlo k připojení Skotska k Anglii a tím vzniku Spojeného království, protože tehdy nebyli všichni Skotové zastánci unie. Regionalismus byl dále posilován v závislosti na politice britské vlády, zejména když došlo k rozhodnutí, které nebylo pro Skotsko výhodné. Devoluce se zdála být odpovědí na požadavky Skotů, avšak zastánce separatismu devoluce neuspokojila a jen podpořila další regionalismus. Spouštěčem regionalismu je nespokojenost Skotů se sociální a hospodářskou situací Skotska, kterou podle nich centrum přehlíží. Dalším významným šířitelem myšlenek regionalismu jsou politické strany a hnutí, které se snaží svými jednostrannými argumenty Skoty přesvědčit o tom, že jedině samostatné Skotsko dokáže tyto problémy vyřešit.

Po přečtení čtvrté kapitoly této práce je však čtenáři jasné, že případná secese Skotska by vůbec nebyla jednoduchou záležitostí. Samostatné Skotsko by bylo nuceno vypořádat se s množstvím administrativních záležitostí, ale i s tím, že by se zbytek Spojeného království mohl rozhodnout Skotsku, lidově řečeno, házet klacky pod nohy.

¹⁹³ Japan Times, The. Separatists facing struggle a year efore Scottish vote. *The Japan Times*, 16. 9. 2013 (<http://www.japantimes.co.jp/news/2013/09/16/world/separatists-facing-struggle-a-year-before-scottish-vote/#.UveOnZqPLIU>, 9. 2. 2014).

Prvně je nutno uvědomit si, že je nepravděpodobné, že by se Skotsko stalo nástupnickým státem po odtržení se od Spojeného království. Nástupnickým státem se téměř jistě stane zbytek Spojeného království, který si logicky ponechá dojednaná členství v mezinárodních organizacích se všemi jejich výjimkami. Skotsko bude nejspíše muset navázat přístupové rozhovory a samostatně vstoupit do těchto organizací, což znamená, že přijde o výhody dojednané Spojeným královstvím. Je zajímavé povšimnout si, že v táboře zastánců samostatnosti nepanuje shoda ve vizi budoucnosti samostatného Skotska. Nepanuje shoda na tom, zda vstoupit do EU a NATO, ani na měně, která by se měla ve Skotsku po jeho osamostatnění používat. SNP, kterou lze považovat za nejsilnější hlas v táboře podporujícím samostatnost, by si ráda ponechala členství v obou zmíněných organizacích, chtěla by nadále používat libru a ponechat si královnu jako hlavu státu. Avšak jiní zastánci nezávislosti Skotska, např. *Radical Independence Campaign* nebo *Scottish Democratic Alliance*, nejsou zastánci členství v NATO ani v EU, chtějí vlastní měnu a chtějí za státní zřízení republiku. Levicově orientovaná hnutí navíc přicházejí s úplně novou až utopistickou vizí *welfare state, common weal*.

Z referenda o osamostatnění Skotska se stává konflikt tříd, protože bohatí budou proti samostatnosti, ale chudí uvidí naději v jiném státním zřízení. Další skupinou, ve které lze najít množství podporovatelů ideje skotské samostatnosti, jsou mladí lidé, protože jde o jednu z nejohroženějších skupin, na kterou dopadají vládní škrtky. Osamostatněním Skotska by získali novou naději. Lidé z nejchudších oblastí, např. Easterhouse, nesouhlasí se současnou politikou Spojeného království a přejí si samostatné Skotsko. Problémem je však jejich vlastní chování, protože přesně tito lidé často vůbec nechodí k volbám. Kampaně podporující samostatnost Skotska se proto snaží tyto občany mobilizovat, aby přišli volit v referendu. Dle průzkumů zatím vyhrává unionistický názor na budoucnost Skotska, ale je možné, že chybějící hlasy by šly najít právě mezi těmito (ne)voliči, kterým se někdy přezdívá „chybějící milion“, protože jde skutečně o přibližně milion Skotů, kteří nechodí k volbám.¹⁹⁴

¹⁹⁴ Seth-Smith, Niki: 2013. The Radical Independence Campaign could win over the “missing million”. *New Statesman*, 26. 11. 2013 (<http://www.newstatesman.com/politics/2013/11/radical-independence-campaign-could-win-over-missing-million>, 1. 4. 2014).

Regionalismus má ve Skotsku silnou podporu zdola, jak si čtenář mohl povšimnout v páté kapitole. Mezi podpůrci samostatnosti Skotska se nacházejí i lidé neštítící se teroristických praktik, avšak nelze je srovnávat s IRA nebo ETA, které sice též bojovaly za nezávislost Irska, respektive Baskicka, avšak byly mnohem nebezpečnější. Regionalismus je ve Skotsku poháněn touhou po vyřešení špatné sociální situace jeho mnohých obyvatel. Ačkoliv bylo regionalistické smýšlení ve Skotsku přítomno již dříve, lze říci, že bylo výrazněji podpořeno až devolucí. Mnozí totiž nejsou spokojeni s mírou pravomocí, které byly Skotsku delegovány centrální vládou, a mají pocit, že by si Skotové spravovali své záležitosti lépe než „cizí“ vláda ve Westminsteru, která se o problémy Skotska nezajímá. Idea regionalismu ve Skotsku též vzrostla po objevu ropných ložisek v Severním moři, které by z něj udělaly bohatou zemi. Tuto domněnku dokládá i kampaň SNP *It's Scotland's Oil*, ze které se lze dovítipit, že ropa v Severním moři není považována za ropu patřící celému Spojenému království, ale její vlastnictví si nárokuje Skotsko.

Proces regionalizace je v případě Skotska zastoupen v postupujícím procesu devoluce, kdy jsou centrální vládou ve Westminsteru postupně přenášeny pravomoci na skotský parlament, který byl znovu obnoven po referendu o devoluci v roce 1997. Možnost devoluce byla Skotsku nabídnuta již v roce 1979, kdy proběhlo první referendum o devoluci, avšak tenkrát nebyl proces devoluce spuštěn, protože pro něj nehlasoval požadovaný minimální počet voličů, který byl tehdy stanoven na 40 % ze všech oprávněných voličů. Kvůli stanovení této 40% hranice byla tehdy vláda ve Westminsteru kritizována, protože to bylo Skoty považováno za záměrnou obstrukci. Představa devoluce totiž nebyla tehdy mezi vrcholnými politiky populární. V případě, že v plánovaném referendu nebude podpořena samostatnost Skotska, lze i nadále předpokládat další devoluci. Centrální vláda Spojeného království by pokračující devolucí dala Skotsku šanci změnit věci, které jej nejvíce tlačí a kvůli kterým si přeje secesi.

Osamostatněním by Skotsko navázalo na rok 1707, kdy jeho samostatná existence byla přijetím *Act of Union* na více než tři staletí přerušena. Tehdy se Skotsko rozhodlo do unie s Anglií vstoupit kvůli předpokládanému ekonomickému prospěchu, protože Anglie byla bohatým obchodníkem s množstvím kolonií v zámoří. Dnes se Skotsko snaží z unie vystoupit, aby vyřešilo sociální a hospodářské problémy, které na něj v rámci Spojeného království dotírají.

Prameny

- Bicker, Laura: 2014. On the road with the referendum campaigns. *BBC*, 3. 3. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26391942>, 22. 3. 2014).
- Black, Andrew: 2012. Scottish National Party profile. *BBC*, 11. 1. 2012 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-13315752>, 22. 3. 2014).
- Black, Andrew: 2013. Scottish independence: Scotland would be “separate state”. *BBC*, 11. 2. 2013 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-21380288>, 17. 3. 2014).
- British Broadcasting Corporation, The. Scottish independence: Mariano Rajoy says Scotland would be „outside EU“. *BBC*, 28. 11. 2013 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-25132026>, 5. 4. 2014).
- British Broadcasting Corporation. North Sea oil: Facts and figures. *BBC*, 24. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26326117>, 5. 4. 2014).
- Bromage, Sarah – Lynch, Peter: 2012. The 1979 Devolution Referendum in Scotland. Scottish Political Archive, University of Stirling, <http://www.scottishpoliticalarchive.org.uk/wb/media/1979%20Referendum.pdf>, p. 1-21.
- Brown, Rob: 2012. Scotland’s Irish question. *New Statesman*, Vol. 141, No. 5095, p. 34-37.
- Cabada, Ladislav – Waisová Šárka: 2009. Etika a mezinárodní politika. Postmoderní státy jako nositelé kantovské etiky. Plzeň, Aleš Čeněk.
- Cabada, Ladislav: 2009. Úvodem. Možnosti a limity výzkumu evropského regionalismu. In: Cabada Ladislav a kol.: 2009. Evropa regionů. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 5-24.
- Cameron, Allison: 2012. Scots extremists in warning over referendum. *Scottish Express*, 22. 1. 2012 (<http://www.express.co.uk/news/uk/297169/Scots-extremists-in-warning-over-referendum>, 22. 3. 2014).
- Canavan, Dennis. Perspectives: „Lessons from the 1979 referendum“. <http://www.yesscotland.net/news/perspectives-lessons-1979-referendum>, 14. 2. 2014.
- Carrell, Severin: 2012. SNP plans Scottish independence referendum for autumn 2014. *The Guardian*, 10. 1. 2012 (<http://www.theguardian.com/politics/2012/jan/11/scottish-independence-referendum-autumn-2014>, 7. 4. 2014).
- Carrell, Severin: 2013. Scottish independence: islands consider their own “home rule”. *The Guardian*, 17. 3. 2013 (<http://www.theguardian.com/politics/2013/mar/17/scottish-independence-islands-home-rule>, 16. 3. 2014).
- Carrell, Severin: 2013. Scottish separatist Adam Busby to be extradited over terror Charles. *The Guardian*, 30. 7. 2013 (<http://www.theguardian.com/uk-news/2013/jul/30/scottish-separatist-adam-busby-extradition>, 22. 3. 2014).
- Carrell, Severin: 2014. Yes Scotland campaigners prepare to make the case for independence. *The Guardian*, 2. 1. 2014 (<http://www.theguardian.com/politics/2014/jan/02/yes-scotland-campaign-independence-blair-jenkins>, 22. 3. 2014).

- Castle, Stephen – Reed, Stanley: 2014. Scottish oil and gas an issue in vote on independence. *The New York Times*, 24. 2. 2014 (http://www.nytimes.com/2014/02/25/world/europe/scot-oil-and-gas-an-issue-in-vote-on-independence.html?_r=0, 5. 4. 2014).
- Cihelková, Eva a kol.: 2007. Nový regionalismus – teorie a případová studie (Evropská unie). Praha, C. H. Beck.
- Commission on Scottish Devolution: 2009. Final Report. Serving Scotland Better: Scotland and the United Kingdom in the 21st Century. <http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/uploads/2009-06-12-csd-final-report-2009fbookmarked.pdf>.
- Cooper, Rachel: 2012. Oil „will not rescue independent Scotland“. *The Telegraph*, 19. 11. 2012 (<http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/energy/oilandgas/9687206/Oil-will-not-rescue-independent-Scotland.html>, 28. 2. 2014).
- Cramb, Auslan: 2014. Two more senior figures leave Yes Scotland „top team“. *The Telegraph*, 27. 1. 2014 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/10599097/Two-more-senior-figures-leave-Yes-Scotland-top-team.html>, 23. 3. 2014).
- Currie, Martin: 2014. Would independence result in Scots having two passports? *BBC*, 11. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-25715397>, 14. 3. 2014).
- Dempsie, Peter: 2013. Scotland has got what it takes to build a fairer and affordable welfare system. *Yes Scotland*, 27. 5. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/scotland-has-got-what-it-takes-build-fairer-and-affordable-welfare-system>, 16. 3. 2014).
- Denton, Matthew – Flinders, Matthew: 2006. Democracy, Devolution and Delegated Governance in Scotland. *Regional and Federal Studies*, Vol. 16, No. 1, p. 63-82.
- Denver, David – Pattie, Charles – Bochel, Hugh – Mitchell, James: 1998. The devolution referendum in Scotland. *Representation*, Vol. 35, No. 4, p. 210-218.
- Denver, David: 2002. Voting in the 1997 Scottish and Welsh devolution referendum: Information, interests and opinions. *European Journal of Political Research*, Vol. 41, No. 6, p. 827-843.
- Devine, T. M.: 2008. Three hundred years of the Anglo-Saxon Union. *In*: Devine, T. M. ed.: 2008. *Scotland and the Union 1707 – 2007*. Edinburgh, Edinburgh University Press, p. 1-19.
- Donegan, Lawrence – MacAskill, Ewen: 2013. From the archive, 13 September 1997: Scots vote for their own parliament. *The Guardian*, 13. 9. 2013 (<http://www.theguardian.com/theguardian/2013/sep/13/scotland-devolution-referendum-victory>, 6. 3. 2014)
- Edwards, John: 2009. Book review: Bradbury: Devolution, regionalism and regional development: the UK experience. *Progress in Human Geography*, Vol. 33, No. 5, p. 722-724.
- Elgot, Jessica: 2013. Scottish Independence: Is Separatism A Global Movement? *The Huffington Post*, 23. 9. 2013

- (http://www.huffingtonpost.co.uk/2013/09/18/separatism_0_n_3947613.html, 7. 2. 2014).
- Farrington, Christopher – Walker, Graham: 2009. Ideological content and institutional frameworks: Unionist identities in Northern Ireland and Scotland. *Irish Studies Review*, Vol. 17, No. 2, p. 123-152.
- Forsyth, David S.: 1997. Empire and Union: imperial and national identity in nineteenth century Scotland. *Scottish Geographical Magazine*, Vol. 113, No. 1, p. 6-12.
- Fraser, Douglas: 2014. Oil and gas industry faces „biggest challenge in 50 years“. *BBC*, 25. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-business-26337438>, 5. 4. 2014).
- Gallagher, Cailean – McDonald, Stuart: 2013. UK inequality is no „myth“ despite what Tories say. *Yes Scotland*, 16. 12. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/uk-inequality-no-myth-despite-what-tories-say>, 17. 3. 2014).
- Gallagher, Cailean: 2013. Westminster isn't working. *Yes Scotland*, 25. 1. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/westminster-isnt-working-0>, 15. 3. 2014).
- Gilmartin, Kevin: 2013. Independent Scotland can create a fairer welfare state – and better country. *Yes Scotland*, 13. 6. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/independent-scotland-can-create-fairer-welfare-state-and-better-country>, 15. 3. 2014).
- Griffiths, Ryan – Savić, Ivan: 2009. Globalization and Separatism: The Influence of Internal and External Interdependence on the Strategies of Separatism. *Perspectives on Global Development and Technology*, Vol. 8, No. 2-3, p. 429-454.
- Hazell, Robert – Paun Akash: 2008. Centralised Power and Decentralised Politics in the Devolved UK. University College London. p. 1-19.
- Holub, Zbyněk: 2007. Region, regionalistika, regionalizace, regionalismus... Mluva místního etnika jako odraz každodenního života v regionu. *In: Holub, Zbyněk ed.: 2007. Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté. České Budějovice, VŠRS, s. 60-83.*
- Jamaluddin, Syed: 2008. Formation of Republic of Jinnahpur. Bloomington, iUniverse.
- Japan Times, The. Separatists facing struggle a year before Scottish vote. *The Japan Times*, 16. 9. 2013 (<http://www.japantimes.co.jp/news/2013/09/16/world/separatists-facing-struggle-a-year-before-scottish-vote/#.UveOnZqPLIU>, 9. 2. 2014).
- Jeffrey, Charlie: 2012. Dis-United Kingdom? *Public Policy Research*, Vol. 19, No. 1, p. 14-16.
- Johnson Simon: 2013. Alistair Darling: Scotland faces nine-year wait to join EU. *The Telegraph*, 8. 2. 2013 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/9856083/Alistair-Darling-Scotland-faces-nine-year-wait-to-join-EU.html>, 17. 3. 2014).
- Johnson, Simon: 2012. Scotland “would have to apply to EU and lose UK’s opt-out after separation”. *The Telegraph*, 6. 12. 2012 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/9726289/Scotland-would-have-to-apply-to-EU-and-lose-UKs-opt-out-after-separation.html>, 18. 3. 2014).

- Johnson, Simon: 2012. Scotland's oil-rich Northern Isles tell Alex Salmond: We might stay with UK. *The Telegraph*, 19. 3. 2012 (<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/9151646/Scotlands-oil-rich-Northern-Isles-tell-Alex-Salmond-We-might-stay-with-UK.html>, 16. 3. 2014).
- Johnson, Simon: 2013. Independent Scotland would have to accept the EU template. *The Telegraph*, 1. 11. 2013 (<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/10418890/Independent-Scotland-would-have-to-accept-the-EU-template.html>, 15. 3. 2014).
- Joseph Rowntree Foundation. Monitoring poverty and social exclusion in Scotland 2013. January 2013 (<http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/poverty-exclusion-scotland-summary.pdf>), p.1-6.
- Kasáková, Zuzana: 2005. Vznik skotského parlamentu – konec procesu devoluce? *In: Kasáková, Zuzana – Tomalová, Eliška: 2005. Sborník západoevropských studií. Praha, Karolinum, s. 81-228.*
- Keating, Michael: 2009. *The Independence of Scotland. Self-government and the Shifting Politics of Union.* Oxford, Oxford University Press.
- Kidd, Colin: 2008. *Union and Unionisms. Political Thought in Scotland, 1500 – 2000.* Cambridge, Cambridge University Press.
- Kirkup, James – Riley-Smith, Ben: 2014. Three main political parties unite to deny a separate Scotland the pound. *The Telegraph*, 12. 2. 2014 (<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scotland/scottish-politics/10634941/Three-main-political-parties-unite-to-deny-a-separate-Scotland-the-pound.html>, 16. 3. 2014).
- Kratochvíl, Petr – Waisová, Šárka: 2009. Teorie regionálních integračních procesů. *In: Waisová, Šárka a kol.: 2009. Regionální integrační procesy. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 35-72.*
- Krejča, František: 2007. Region a regionalismus. *In: Holub, Zbyněk ed.: 2007. Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté. České Budějovice, VŠRS, s. 84-91.*
- Lafferty, Sean: 2013. More Westminster welfare cuts show why Yes is better for Scotland. *Yes Scotland*, 13. 12. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/more-westminster-welfare-cuts-show-why-yes-better-scotland>, 17. 3. 2014).
- Lilico, Andrew: 2014. An independent Scotland would have to join the euro – here's why and what it means. *The Telegraph*, 13. 2. 2014 (<http://blogs.telegraph.co.uk/finance/andrewlilico/100026646/an-independent-scotland-would-have-to-join-the-euro-heres-why-and-what-it-means/>, 18. 3. 2014).
- Lyll, Sarah: 2012. In Britain, a Partial List of Those Who Declined to Be Called „Sir“. *The New York Times*, 23. 1. 2012 (http://www.nytimes.com/2012/01/27/world/europe/britain-releases-partial-list-of-those-declining-knighthood.html?_r=0, 6. 3. 2014).
- MacNab, Scott: 2013. “Independent Scotland needs its own currency”. *The Scotsman*, 21. 2. 2013 (<http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/independent-scotland-needs-its-own-currency-1-2801923>, 18. 3. 2014).

- MacNab, Scott: 2013. Scottish independence: Greens go their own way. *The Scotsman*, 15. 11. 2013 (<http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/scottish-independence-greens-go-their-own-way-1-3189981>, 27. 3. 2014).
- MacNab, Scott: 2014. Scottish independence: Salmond gives debt warning. *The Scotsman*, 13. 2. 2014 (<http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/scottish-independence-salmond-gives-debt-warning-1-3305302>, 15. 3. 2014).
- Macwhirter, Iain: 2011. Restless nation: Two questions, one Winner. *Public Finance*, December, p. 17.
- McCrone, David: 2012. Scotland Out the Union? The Rise and Rise of the Nationalist Agenda. *The Political Quarterly*, Vol. 83, No. 1, p. 69-76.
- McDonald, Stuart: 2013. Positive choices and a better future with Yes. *Yes Scotland*, 19. 11. 2013 (<http://www.yesscotland.net/news/positive-choices-and-better-future-yes>, 15. 3. 2014).
- McDonald, Stuart: 2014. Common sense on currency. *Yes Scotland*, 28. 2. 2014 (<http://www.yesscotland.net/news/common-sense-currency>, 24. 3. 2014).
- McDonald, Stuart: 2014. Common sense on Scotland and the EU. *Yes Scotland*, 25. 2. 2014 (<http://www.yesscotland.net/news/common-sense-scotland-and-eu>, 20. 2. 2014).
- McLean, Iain: 2001. Scotland: Towards Quebec – or Slovakia? *Regional Studies*, Vol. 35, No. 7, p. 637-644.
- McSmith, Andy: 2007. The Big Question: Is Alex Salmond right to believe that Scotland will be independent by 2017? *The Independent*, 13. 11. 2007 (<http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/the-big-question-is-alex-salmond-right-to-believe-that-scotland-will-be-independent-by-2017-400393.html>, 22. 3. 2014).
- Molski, Henry: 2013. Scotland's Secession Vote: Indecisive Independence. *The Huffington Post*, 7. 9. 2013 (http://www.huffingtonpost.com/2013/09/05/scotland-secession--vote_n_3876007.html, 5. 4. 2014).
- Pavković, Aleksandar: 2014. Europe's fragmented future. *Aljazeera*, 5. 4. 2014 (<http://america.aljazeera.com/opinions/2014/4/secession-europecrimeascotlandquebec.html>, 7. 4. 2014).
- Preston, Peter: 2008. Cutting Scotland Loose: Soft Nationalism and Independence-in-Europe. *The British Journal of Politics & International Relations*, Vol. 10, No. 4, p. 717-728.
- Qvortrup, Matt: 2013. New development: Comparative perspectives on political divorce settlements – what happens when a country secedes? *Public money & management*, Vol. 33, No. 4, p. 305-308.
- Robertson, George: 2014. Scotland secession could lead to re-Balkanization of Europe. *The Washington Post*, 6. 1. 2014 (http://www.washingtonpost.com/opinions/scotland-secession-could-lead-to-re-balkanization-of-europe/2014/01/05/df076e94-578e-11e3-8304-caf30787c0a9_story.html, 5. 4. 2014).
- Seth-Smith, Niki: 2013. The Radical Independence Campaign could win over the „missing million“. *New Statesman*, 16. 11. 2013 (<http://www.newstatesman.com/politics/2013/11/radical-independence-campaign-could-win-over-missing-million>, 1. 4. 2014).

Taylor, Brian: 2013. Scottish referendum: How the past is shaping the present. *BBC*, 21. 5. 2013 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-22536357>, 6. 3. 2014).

The Scottish Government: 2013. Fiscal Commission Working Group – First Report – Macroeconomic Framework. www.scotland.gov.uk/Resource/0041/00414291.pdf.

The Scottish Government: 2013. Scotland's Future. <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2013/11/9348/downloads>, p. xiv.

Thompson, Richard: 2010. The SNP and the “new politics”. *Soundings*, No. 45, p. 45-55.

Torrance, David: 2012. Scotland Leeds charge as Europe's separatists push for chase. *CNN*, 24. 10. 2012 (<http://edition.cnn.com/2012/10/19/world/europe/europe-independence-movement/>, 5. 4. 2014).

Waisová, Šárka: 2009. Úvod do studia mezinárodních vztahů. Plzeň, Aleš Čeněk.

Washington Post, The. Scottish independence vote is part of worrying trend. *WP*, 31. 10. 2012 (http://www.washingtonpost.com/opinions/scottish-independence-vote-is-part-of-worrying-trend/2012/10/30/4c320fb2-1896-11e2-a55c-39408f6e6a4b_story.html, 5. 4. 2014).

Webb, Sam: 2014. Now former Bond star Connery urges Scots to break away from Britain in independence referendum. *Daily Mail*, 2. 3. 2014 (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2571452/Now-former-Bond-star-Connery-urges-Scots-break-away-Britain-independence-referendum.html>, 10. 3. 2014).

Wheatcroft, Geoffrey: 2012. Highland Games. *The New Republic*, 23. 6. 2012 (<http://www.newrepublic.com/article/politics/magazine/104215/highland-games-england-scotland-wheatcroft>, 7. 4. 2014).

Wimpress, Chris: 2012. Scottish Independence: Cameron Warns On UN Security Council Place. *The Huffington Post*, 16. 2. 2012 (http://www.huffingtonpost.co.uk/2012/02/15/scottish-independence-cameron-un-security-council_n_1279408.html, 8. 4. 2014).

Wunderlich, Uwe: 2005. New Regionalism and European Studies: Towards a Comprehensive Approach to Regionalisation and Regions. www.uea.ac.uk/psi/papers/papers/Wunderlich.pdf, p. 1-29.

Internetové zdroje

BBC. Campaign Groups. <http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/devolution/scotland/briefing/groups.shtm>, 6. 3. 2014.

BBC. Scottish independence: Scottish Green Party launches “Yes” campaign. <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-24947122>, 22. 3. 2014.

BBC. The 1979 Referendums. <http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/devolution/scotland/briefing/79referendums.shtml>, 13. 2. 2014.

Better Together. About. <http://bettertogether.net/pages/about>, 21. 2. 2014.

Better Together. EU warns of separate Scotland VAT bombshell.
<http://www.bettertogether.net/blog/entry/eu-warns-of-separate-scotland-vat-bombshell>, 15. 3. 2014.

Better Together. The choice we face: further devolution vs. separation.
<http://bettertogether.net/blog/entry/the-choice-we-face-further-devolution-vs.-separation>, 18. 3. 2014.

Commission on Scottish Devolution. Welcome.
<http://www.commissiononscottishdevolution.org.uk/>, 21. 2. 2014.

Common Weal. What is common weal? <http://allofusfirst.org/what-is-common-weal/>, 2. 4. 2014.

Gov.uk. Devolution settlement: Scotland. <https://www.gov.uk/devolution-settlement-scotland>, 6. 3. 2014.

Gov.uk. Maintaining and strengthening the Scottish devolution settlement.
<https://www.gov.uk/government/policies/maintaining-and-strengthening-the-scottish-devolution-settlement>, 21. 2. 2014.

Labour for Independence. FAQ. <http://www.labourforindy.com/faq>, 2. 4. 2014.

Labour for Independence. Who we are. <http://www.labourforindy.com/howeare>, 2. 4. 2014.

National Collective. About Us. <http://nationalcollective.com/about-us/>, 2. 4. 2014.

National Collective. We Will Not Be Bullied.
<http://nationalcollective.com/2013/04/18/we-will-not-be-bullied/>, 2. 4. 2014.

Politics.co.uk. Scottish Independence. <http://www.politics.co.uk/reference/scottish-independence>, 14. 2. 2014.

Politics.co.uk. Timeline: Scottish devolution. <http://www.politics.co.uk/comment-analysis/2011/08/31/timeline-scottish-devolution>, 6. 3. 2014.

RIC. Mobilising to win: An appeal for financial support.
<http://radicalindependence.org/2014/02/09/mobilising-to-win-an-appeal-for-financial-support/>, 1. 4. 2014.

RIC. New RIC campaign: “Britain is for the rich: Scotland can be Ours”.
<http://radicalindependence.org/2014/02/26/new-ric-campaign-britain-is-for-the-rich-scotland-can-be-ours/>, 1. 4. 2014.

Scotland’s Referendum. Q&A If Scotland votes No, will there be another referendum on independence at a later date? <http://www.scotreferendum.com/questions/if-scotland-votes-no-will-there-be-another-referendum-on-independence-at-a-later-date/>, 20. 2. 2014.

Scotland’s Referendum. Q&A: What happens if there is a majority infavour of No? <http://www.scotreferendum.com/questions/what-happens-if-there-is-a-majority-in-favour-of-no/>, 20. 2. 2014.

Scottish Government. History of devolution.
<http://www.scotland.gov.uk/About/Factfile/18060/11550>, 13. 2. 2014

Scottish Government. Referendum on independence for Scotland.
<http://www.scotland.gov.uk/About/Government/concordats/Referendum-on-independence>, 5. 4. 2014.

Scottish Greens. Green Yes. <http://www.scottishgreens.org.uk/wp-content/uploads/downloads/2013/11/Green-Yes-document.pdf>, p. 2, 5

Scottish Independence Convention. About Us.
<http://www.scottishindependenceconvention.org/about-us.aspx>, 22. 3. 2014.

SDA. About. <http://www.scottishdemocraticalliance.com/about>, 1. 4. 2014.

SDA. The SDA Vision for Scotland. <http://www.scottishdemocraticalliance.com/our-vision>, 2. 4. 2014.

SNP. About us. <http://www.snp.org/about-us>, 22. 3. 2014.

SNP. The new Scotland. <http://www.snp.org/referendum/the-new-scotland>, 22. 3. 2014.

Socialist party Scotland. 10 questions on socialism and the independence referendum.
<http://socialistpartyscotland.org.uk/2014/03/05/10-questions-socialism-independence-referendum/>

Socialist Party Scotland. Do the Nordic countries offer a model for Scotland?
<http://socialistpartyscotland.org.uk/2013/05/29/do-the-nordic-countries-offer-a-model-for-scotland/>, 31. 3. 2014.

Socialist Party Scotland. Trade unions and the socialist case for independence.
<http://socialistpartyscotland.org.uk/2014/03/14/trade-unions-socialist-case-independence/>, 26. 3. 2014.

Women for Independence. About Us.
http://www.womenforindependence.org/#!about_us/c14e3, 2. 4. 2014.

World Socialist Web Site. What is Scotland's Radical Independence Campaign?
<https://www.wsws.org/en/articles/2014/01/28/rads-j28.html>, 3. 4. 2014.

Yes Scotland. About Yes Scotland. <http://www.yesscotland.net/about>, 22. 3. 2014.

Yes Scotland. Scotland can be a successful, independent country.
<http://www.yesscotland.net/news/scotland-can-be-successful-independent-country>, 7. 3. 2014.

Resumé

This master thesis deals with regionalism in Scotland. Regionalism became stronger in past years because it was renewed by the SNP that gained 69 seats, the majority, in the 2011 Scottish Parliament general election. Regionalism and devolution are stemming from each other in Scotland. Regionalism in Scotland escalated in separatism that is using political, not terroristic, means, although there is one terroristic group in Scotland (SNLA). Scotland entered the Union with England in 1707 to solve its economic problems. In 2014 (2016) Scotland wants to secede from the United Kingdom to solve its economic problems and the widening social gap. The separatists are supporters of the Scandinavian model of welfare state and would like to implement it in Scotland. Another plan is the concept of the common weal.

This thesis is mapping the evolution of Scottish regionalism and regionalization. The Act of Union 1707 and referenda held on 1. 3. 1979 and 11. 9. 1997 are analyzed and then the thesis focuses on the upcoming referendum planned on 18. 9. 2014. Scotland as an independent state would have various administrative and bureaucratic problems that would have to be solved as soon as possible. One of the biggest problems is the Scottish currency. Some of the separatists would like to keep pound, other would like to adopt a new Scottish currency or Euro. The membership of Scotland in the international organizations is another problematic area. Scotland would either inherit UK's memberships with all the exceptions UK negotiated for itself in the past, or would have to enter the international organizations on its own. The opportunities and difficulties of the Scottish secession are closely analyzed in this thesis. If Scotland stays a part of the UK, more devolution can be expected.

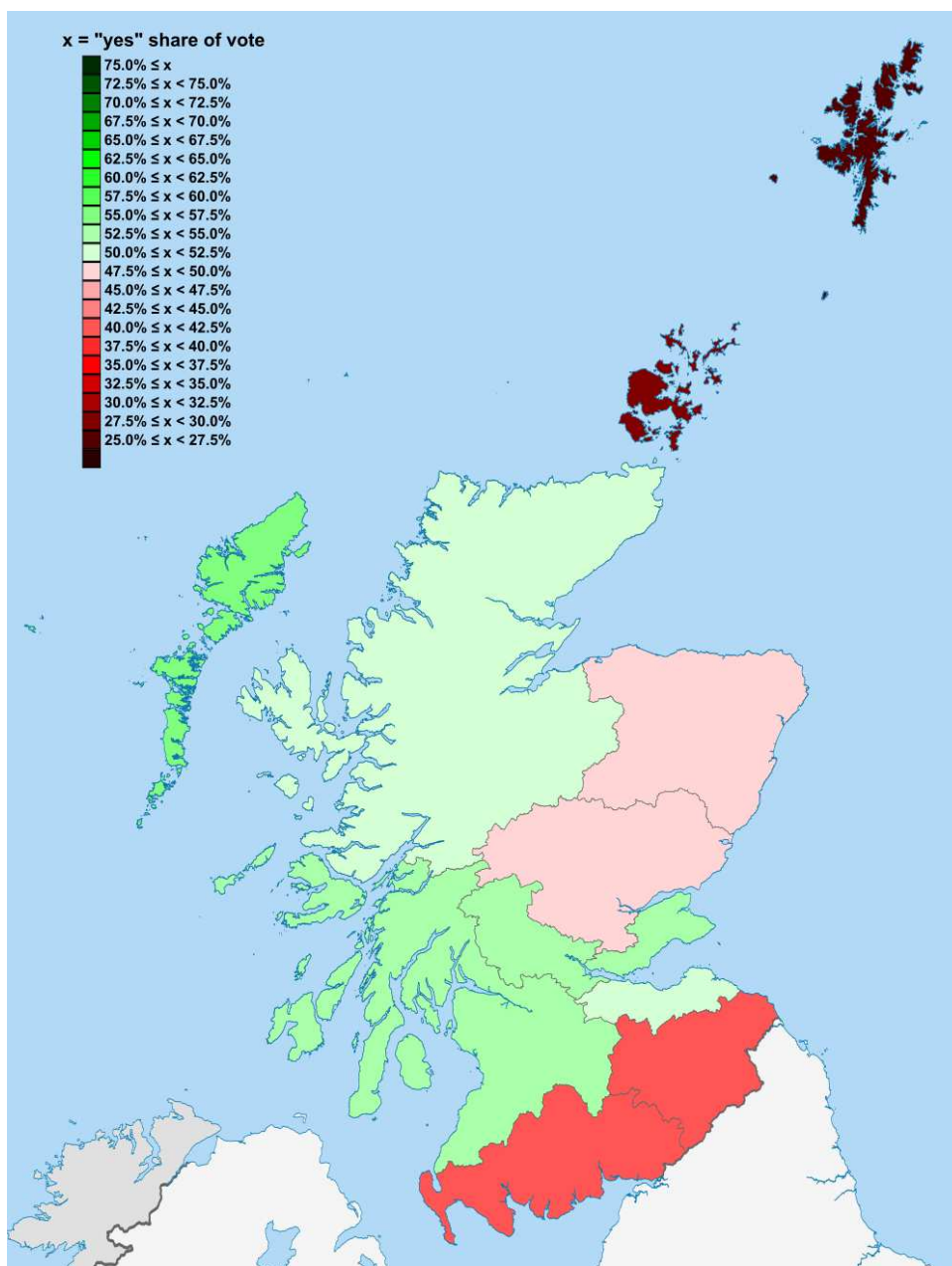
Přílohy

Mapa 1 – Britské ostrovy v roce 1707 s portrétem Jiřího I. z roku 1714

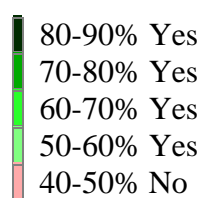
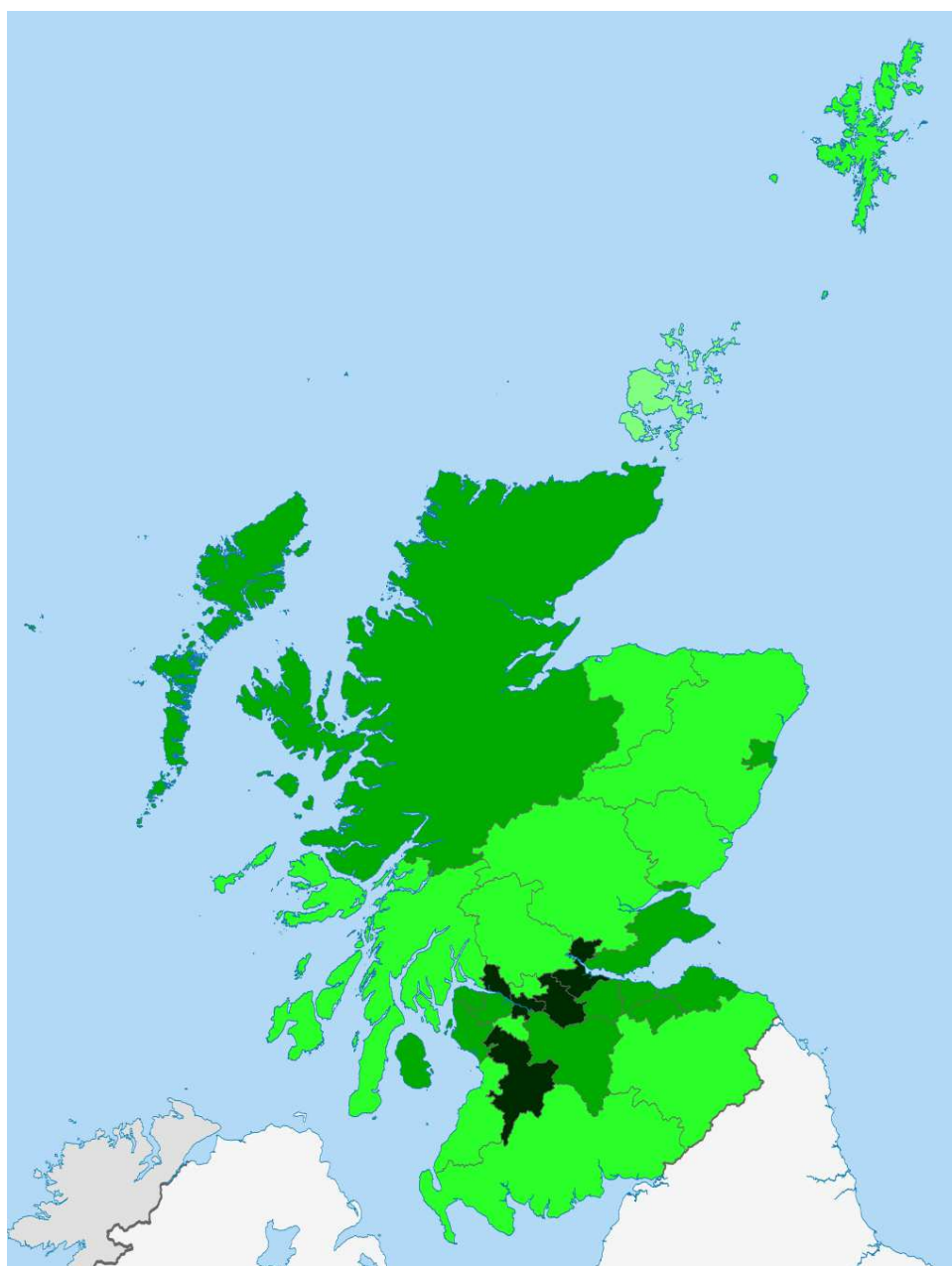
Zdroj: Copperplate Antique Maps and Prints. Atlas Novus Terrarum c1715 (1707). <http://www.copperplate.co.uk/mapImages/Maps/BIS%201200.jpg>, 4. 2. 2014.

Mapa 2 – Výsledky referenda o zákonu o Skotsku v roce 1979

Zdroj: Wikipedia. Scottish devolution referendum, 1979 results.
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Scottish_devolution_referendum,_1979_results.svg,
13. 2. 2014.

Mapa 3 – Výsledky referenda o devoluci z roku 1997 (otázka 1)

Zdroj: Wikipedia. Scottish devolution referendum, 1997 Question 1 results.
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Scottish_devolution_referendum,_1997_Question_1_results.svg, 8. 3. 2014.

Tabulka 1 – Výsledky skotských referend o devoluci v letech 1979 a 1997

Table 1: The results of Scottish devolution referendums 1979 and 1997

	% of votes cast	% of electorate
1979 Referendum		
Support a Scottish Assembly		
Yes	51.6	32.5
No	48.4	30.5
1979 Referendum		
Support a Scottish Parliament		
Yes	74.3	45.7
No	25.7	15.8
Support tax-varying powers		
Yes	63.5	38.9
No	36.5	22.4

Zdroj: Denver, David – Pattie, Charles – Bochel, Hugh – Mitchell, James: 1998. The devolution referendum in Scotland. *Representation*, Vol. 35, No. 4, p. 211.

Tabulka 2 – Chování voličů politických stran v referendech 1979 a 1997

Table 4: Vote in 1979 and 1997 referendums by party supported

	Con	Lab	SNP	Lib Dem
1979				
% Yes	21	66	91	-
1997 (two questions)				
% Yes Yes	10	81	88	51
% Yes No	14	10	8	18
% No No	76	9	4	31
	(303)	(856)	(359)	(182)

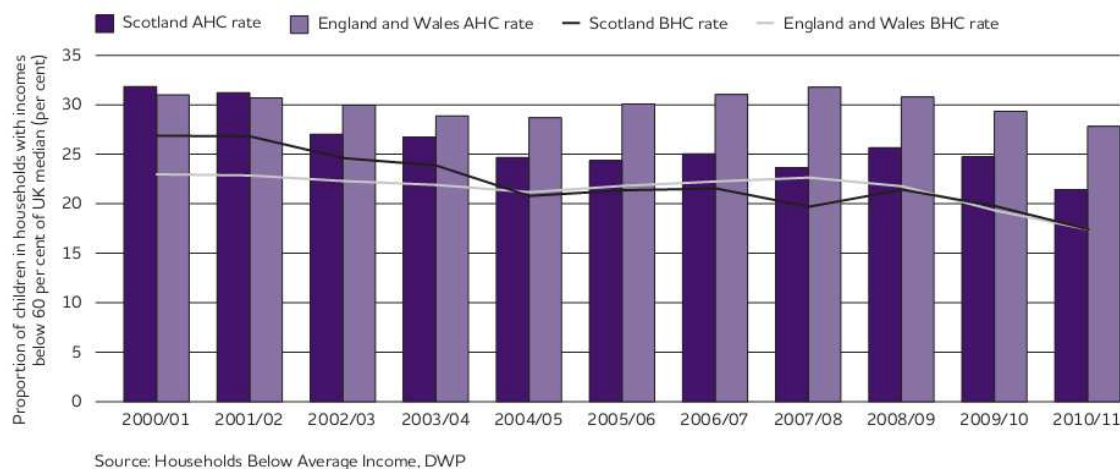
Sources : The 1979 data are from System Three (Scotland) Ltd.

Note: There were too few Liberal respondents in 1979 for separate figures to be produced.

Zdroj: Denver, David – Pattie, Charles – Bochel, Hugh – Mitchell, James: 1998. The devolution referendum in Scotland. *Representation*, Vol. 35, No. 4, p. 214.

Graf 1 – Dětská chudoba ve Spojeném království

Figure 1 – Child poverty over time in Scotland compared with England and Wales

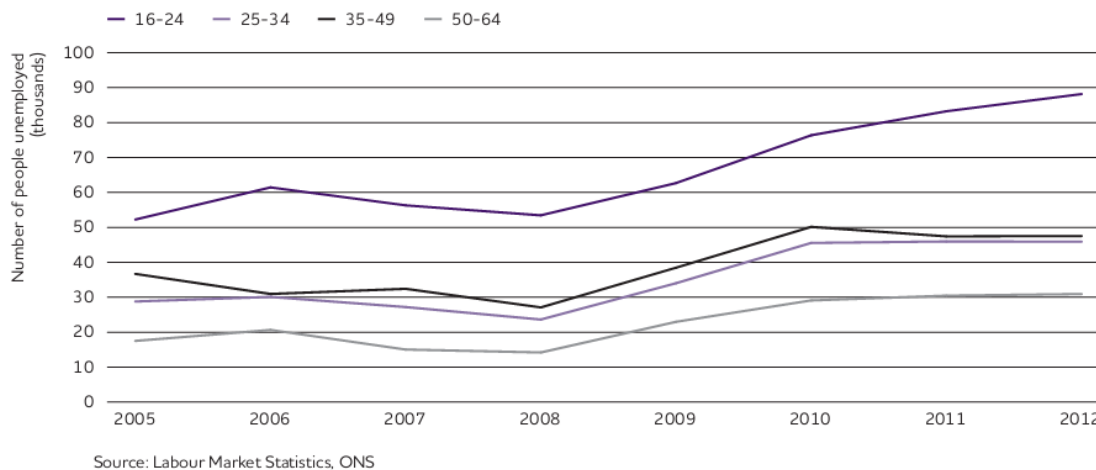
AHC = after housing costs are deducted from income

BHC = before housing costs are deducted from income

Zdroj: Joseph Rowntree Foundation. Monitoring poverty and social exclusion in Scotland 2013. January 2013 (<http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/poverty-exclusion-scotland-summary.pdf>), p. 2.

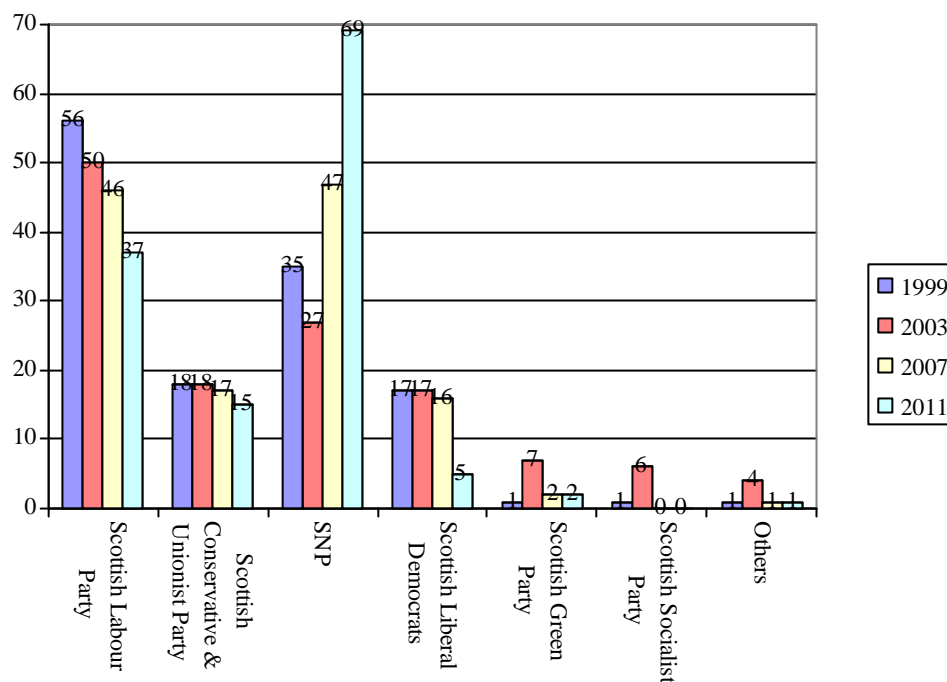
Graf 2 – Vývoj nezaměstnanosti Skotů v letech 2005 – 2012

Figure 3 – The number of people unemployed in Scotland by age

Zdroj: Joseph Rowntree Foundation. Monitoring poverty and social exclusion in Scotland 2013. January 2013 (<http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/poverty-exclusion-scotland-summary.pdf>), p. 3.

Graf 3 – Rozdělení křesel ve skotském parlamentu po volbách v letech 1999, 2003, 2007, 2011

Graf zpracován dle:

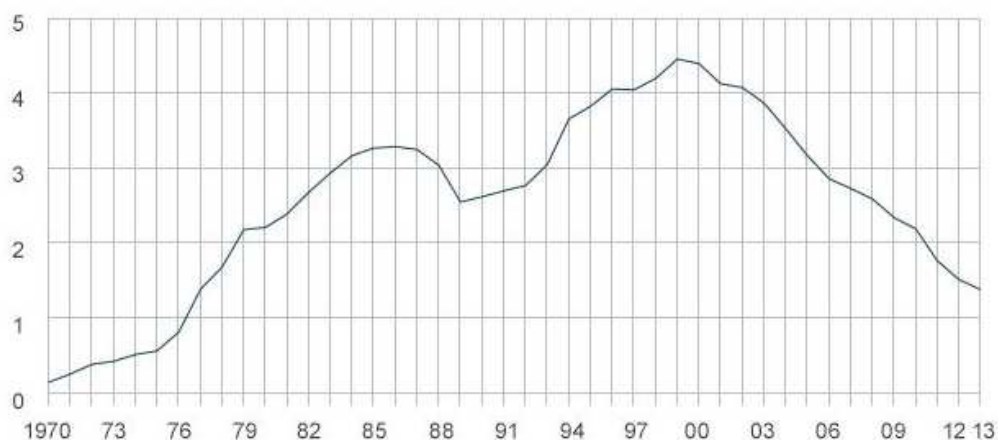
The Scottish Parliament. Election Results Analysis. http://www.scottish.parliament.uk/Electionresults/2011%20election/1_Summary_of_Seats.pdf, 5. 4. 2014.

IEA. Distribution of Seats un the Scottish Parliament 1999-2003-2007. http://www.gencat.net/drep/BEA/febrer08/grafic_esconsEscocia_des07.gif, 22. 3. 2014.

Graf 4 – Produkce ropy a zemního plynu v letech 1970 – 2013

North Sea oil and gas production since 1970

Million barrels of oil/gas equivalent per day

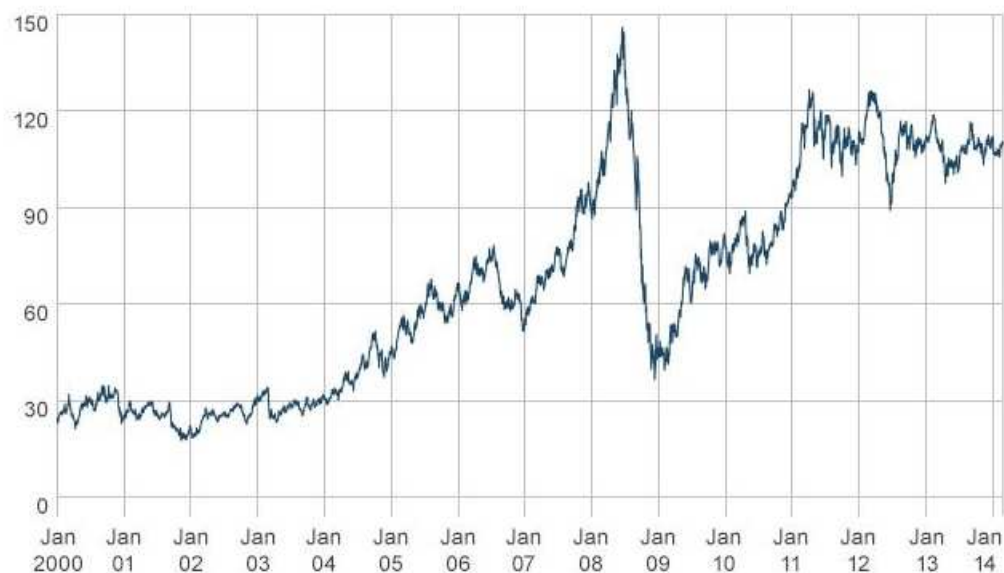
Source: Oil and Gas UK

Zdroj: British Broadcasting Corporation. North Sea oil: Facts and figures. *BBC*, 24. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26326117>, 5. 4. 2014).

Graf 5 – Výkyvy ceny ropy za barel v letech 2000 – 2014

Price of North Sea oil since 2000

\$ per barrel of Brent crude

Source: Bloomberg

Zdroj: British Broadcasting Corporation. North Sea oil: Facts and figures. *BBC*, 24. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26326117>, 5. 4. 2014).